

BUNGE LA TANZANIA

MAJADILIANO YA BUNGE

MKUTANO WA KUMI NA TANO

Kikao cha Thelathini – Tarehe 10 Juni, 2014

(Mkutano Ulianza Saa Tatu Asubuhi)

D U A

Spika (Mhe. Anne S. Makinda) Alisoma Dua

MASWALI NA MAJIBU

SPIKA: Waheshimiwa Wabunge Maswali tunaanza na Ofisi ya Waziri Mkuu, atakayeuliza swali la kwanza ni Mheshimiwa Josephat Kandege.

Na. 216

Kugawa Jimbo la Kalambo

MHE. JOSEPHAT S. KANDEGE aliuliza:-

Wilaya ya Kalambo ni Jimbo moja lenye eneo kubwa sana la Kiutawala ikipakana na nchi za Zambia na Congo DRC:-

Je, Serikali haioni kuwa ipo haja ya kuligawa Jimbo hilo ili kupunguza eneo la uwakilishi wa wananchi?

WAZIRI WA NCHI, OFISI YA WAZIRI MKUU, SERA, URATIBU NA BUNGE alijibu:-

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Mheshimiwa Waziri Mkuu, napenda kujibu swali la Mheshimiwa Josephat Sinkamba Kandege, Mbunge wa Kalambo, kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, Ibara ya 75(1) – (5) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano a Tanzania ya Mwaka 1977 imeainisha utaratibu na vigezo vinavyotumiwa na Tume ya Taifa ya Uchaguzi katika kufikia uamuzi wa kugawa mipaka ya Majimbo ya Uchaguzi angalau kila baada ya kipindi cha miaka kumi (10).

Vigezo vinavyozingatwa na Tume ni pamoja na ukubwa wa eneo la utawala; upatikanaji wa njia ya mawasiliano; Idadi ya Watu na hali ya kijiografia katika jimbo linalokusudiwa kugawanywa. Vigezo vingine vinavyotumika ni hali ya uchumi; mipaka ya kiutawala; jimbo moja lisiwe ndani ya Wilaya/Halmashauri mbili, Kata moja isiwe ndani ya Majimbo mawili; Mazingira ya Muungano, Mgawanyo wa Wastani wa Idadi ya Watu; uwezo wa Ukumbi wa Bunge; Idadi ya Viti Maalum vya Wanawake na mpangilio wa maeneo ya makazi ya watu yaliyopo.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Mheshimiwa Spika, mwishoni mwa mwezi Januari, 2010, Tume ya Uchaguzi iliwaandikia Makatibu Tawala wa Mikoa na Wakurugenzi wa Halmashauri zote za Tanzania Bara na kuwafahamisha juu ya vigezo vitakavyotumika katika kugawa Majimbo na taratibu za kuwasilisha maombi ya kuchunguza mipaka na kugawa Majimbo ya Uchaguzi katika ngazi mbalimbali hadi kuwasilisha katika Ofisi ya Tume ya Taifa ya Uchaguzi.

Mheshimiwa Spika, jimbo la Kalambo ambako ndiko Mheshimiwa mwuliza swali anatoka halikuwasilisha maombi ya kuomba kugawanywa. Sababu za kutowasilisha zinaweza kuwa ni kutotimiza vigezo vilivyotumwa kwao na Tume ya Taifa ya Uchaguzi.

Hivyo basi, naomba kutumia fursa hii kumshauri Mheshimiwa Mbunge arejee sababu zilizochangia jimbo hilo kutogawanywa kwa wakati huo kama mkakati wa kujiandaa kutuma maombi yake katika awamu ijayo pindi Tume itakapotangaza tena azma ya kuendesha mchakato wa kugawa majimbo ya Uchaguzi.

MHE. JOSEPHAT S. KANDEGE: Mheshimiwa Spika, nakushukuru sana kwa kunipa nafasi kuuliza swali la nyongeza.

Kwa kuwa katika majibu yaliyotolewa na Serikali ni pamoja na taarifa sahihi kutowasilishwa kwa wakati ambayo inawezekana ilikuwa ni utendaji mbovu wa wale waliopaswa kuwasilisha taarifa hizi.

Je, Serikali iko tayari kwa kuzingatia vigezo vyote vya Jimbo la Kalambo kwa maana ya ukubwa, Idadi ya Watu, kufanya *fast track* ili kuhakikisha kwamba maombi hayo yakiletwa *then* inatiliwa umuhimu unaostahili?

WAZIRI WA NCHI, OFISI YA WAZIRI MKUU, SERA, URATIBU NA BUNGE: Mheshimiwa Spika, kwanza ieleweke kwamba si kila wakati jambo hilo linafanyika katika kipindi cha kawaida kisichopungua miaka 10 ndipo Tume ya Uchaguzi huwa inaalika maombi hayo. Imealika mara ya mwisho 2010 katika hali ya kawaida tungetegemea ialike mwaka 2020 lakini na vigezo vipo.

Kwa hiyo leo huwezi kupeleka kwa sababu lazima wakualike. Si nia yako wala si nia ya Mkuu wa Wilaya kuamua tu kugawa majimbo mpaka itoe mwaliko kwa wote.

Lakini hata hivyo nadhani *process* tunayokwenda nayo sasa hii ya marekebisho ya Katiba yetu inaweza ikatupa mwanya wa mabadiliko makubwa. Mnajua hivi sasa kuna mahitaji makubwa ya kinamama kupata asilimia 50 kwa 50, Katiba hii kama ilivyo haiwezi kutupa na mfumo huu uliopo hauwezi kutupa asilimia 50 kwa 50 *unless* Waheshimiwa Wabunge wengi akinamama wapatikane kwenye majimbo.

Lakini mnajua kuna mambo yanaendelea na mapendekezo kwenye rasimu ya ugombea binafsi na ili uwezeshe kupata idadi ya Wajumbe wanaofanana na hadhi na kiwango cha ukumbi wetu kama sehemu ya vigezo lazima kwenye Katiba hii kutakuwa na marekebisho kadhaa. Kwa hiyo, pamoja na kusubiri tangazo la Tume ya Uchaguzi la kualika Majimbo au Mikoa ambayo inataka kuongeza Majimbo, lakini nafikiri twende vizuri na marekebisho haya ya Katiba yanaweza yakatupa majibu sahihi unayohitaji Mheshimiwa Mbunge bila kuhitaji kualikwa kuleta mipaka mipya.

MHE. SAIDI M. MTANDA: Mheshimiwa Spika, nakushukuru kwa kunipa nafasi niulize swali dogo la nyongeza. Nilitaka kufahamu kwa kuwa mchakato wa ugawanywaji wa Majimbo mara nyingi huenda sambamba na mchakato wa kugawa Kata. Nilitaka nifahamu tu Ofisi ya

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Waziri Mkuu ni lini itagawa au kutangaza Kata mpya hasa kwa kuzingatia kwamba Kata ya Lutamba na Milola ni kubwa sana kwa hivyo wawakilishi, wananchi, Madiwani kushindwa kutekeleza wajibu wao vizuri wa kuwahudumia wananchi?

SPIKA: Hilo swali umeingiza Kata umedandia tu hoja.

WAZIRI WA NCHI, OFISI YA WAZIRI MKUU, SERA, URATIBU NA BUNGE: Mheshimiwa Spika, ningemwomba mwenzangu alijibu lakini kwa sababu wote tunatoka Ofisi ya Waziri Mkuu na kwa utaratibu wetu wa Kiserikali huwa mimi nashikiashikia pale kama Waziri hayupo wakati mwingine. Hivi sasa TAMISEMI wako kwenye utaratibu wa kuyaangalia marekebisho au maombi mbalimbali ambayo tayari yameshatumwa Ofisi ya Waziri Mkuu (TAMISEMI) ya kugawanya Vijiji na Kata na haya yalikuwa yameanza mapema kwa malengo ya maandalizi ya Uchaguzi wa Serikali za Mitaa ambazo mnajua kwa kalenda zinatarajiwa kufanyika mwezi Oktoba mwaka huu.

Kwa hiyo *process* hiyo Mheshimiwa Mbunge inaendelea TAMISEMI na bila shaka matokeo yatatangazwa kabla ya Uchaguzi utakaofuata mwaka huu.

Sasa wewe la kufanya hayo uliyouliza jiulize mwenyewe kule mlipeleka maombi hayo? Maombi hayo yapo yalipelekwa na kama yamekidhi vigezo maana na yenyewe yana vigezo sio hii kwamba kila mtu anayetamani vijiji viongezoke, Kata ziongezokezinakuwa kama zilivyo.

Kama yamekidhi vigezo basi subiri hapo yatakapotangazwa na lazima yatatangazwa kabla ya uchaguzi wa Serikali za Mitaa.

SPIKA: Mheshimiwa Deo Sanga wewe ndio mwenye Halmashauri mbili sasa.

MHE. DEO K. SANGA: Mheshimiwa Spika, nikushukuru na mimi kunipa nafasi ili niweze kuuliza swali dogo.

Mheshimiwa Spika, kwa sababu tatizo hili la Majimbo liko katika nchi nzima hususan Wilaya ya Njombe, Jimbo la Njombe Kaskazini lina Halmashauri mbili.

Je, Serikali ina mpango gani wa kugawa Majimbo haya kwa sababu kuna Halmashauri mbili ili kusogeza huduma kwa wananchi wa Jimbo la Njombe Kaskazini?

WAZIRI WA NCHI, OFISI YA WAZIRI MKUU, SERA, BUNGE NA URATIBU: Mheshimiwa Spika, napenda kujibu swali la Mheshimiwa *Jah People*

SPIKA: Mheshimiwa Deo Sanga *Jah People* haiko kwenye kitabu.

WAZIRI WA NCHI, OFISI YA WAZIRI MKUU, SERA, BUNGE NA URATIBU: Mheshimiwa Deo Sanga. Jina maarufu sisi tunalijua kule tena maana Mwenyekiti wetu wa CCM wa Mkoa wa Njombe.

Majibu Mheshimiwa *Jah People* yanabaki yaleyale, *whether* vigezo vya Halmashauri kiongezeka, Kata kuingiliana, Tarafa kuingiliana majibu yanabaki yale yale, utafika wakati ambapo Tume ya Uchaguzi itaalika. *Process* hii Serikali huwa haihusiki yaani Serikali kwa maana ya Serikali haihusiki. *Process* hii huwa inafanywa na Tume Huru ya Uchaguzi tuliyonayo. Kwa hiyo, hii Tume Huru tuliyonayo hivi sasa ndiyo itakayoalika na kukamilisha jambo hilo.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Lakini kama nilivyosema naamini kwa kuwa hata mwaliko wenyewe matarajio yetu mwaka 2020 kama kweli wakifuata utaratibu wa miaka 10 naamini process hii tunayokwenda nayo ya marekebisho au kuandika Katiba yetu mpya inaweza ikatoa majibu ya maswali mengi ambayo Waheshimiwa Wabunge mmeuliza na mengine ambayo mnaendelea kuuliza.

Mheshimiwa Spika, kwa hiyo kwa ufupi ningepomba wale wanaotaka kuuliza maswali ya nyongeza sasa ya swali hili wafanye vizuri au nia zao hizo wazitimize kutokana na marekebisho ya Katiba Mpya. Wachangie kwenye Katiba Mpya ili angalau malengo yao yaweze kutimia.

Na. 217

Kuanzishwa Kwa Mamlaka ya Mji Mdogo wa Kibiti

MHE. ABDUL J. MAROMBWA aliuliza:-

Mchakato wa kuanzisha Mji Mdogo wa Kibiti umepitia ngazi zote za kupitishwa:-

Je, ni lini sasa Mji huo utatangazwa?

NAIBU WAZIRI, OFISI YA WAZIRI MKUU, TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA (TAMISEMI) alijibu:-

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Mheshimiwa Waziri Mkuu, naomba kujibu swali la Mheshimiwa Abdul Jabir Marombwa, Mbunge wa Kibiti, kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, Mamlaka ya Mji Mdogo ni Mamlaka ya Serikali za Mitaa iliyopo kwenye Mamlaka za Wilaya. Mamlaka hizi zinaanzishwa kwenye eneo la Kijiji ambalo limeendelezwa na kuwa na mazingira ya kimji. Mamlaka za Mji Mdogo ni Mamlaka za Mpito (*transitional authorities*) kuelekea Halmashauri za Miji.

Mheshimiwa Spika, ni kweli mchakato wa kuanzisha Mamlaka ya Mji Mdogo wa Kibiti umekamilika na umepitia katika ngazi zote za kisheria kwa maana ya Mikutano ya Vijiji husika, Baraza la Madiwani, Kamati ya Ushauri ya Wilaya (DCC) na Kamati ya Ushauri ya Mkoa (RCC).

Mheshimiwa Spika, Vikao hivyo vilipendekeza kuwa Mamlaka ya Mji Mdogo wa Kibiti itaundwa na Kata tatu za Dimani, Kibiti na Mtawanya. Aidha, maeneo hayo yamehakikiwa na wataalam kutoka Ofisi ya Katibu Tawala Mkoa wa Pwani kwa kushirikiana na wataalam wa Halmashauri husika ambapo walipendekeza kuanzishwa kwa Mamlaka ya Mji Mdogo wa Kibiti.

Mheshimiwa Spika, maombi hayo yameshawasilishwa OWM-TAMISEMI na yameshafanyiwa kazi kwa kuzingatia taratibu na vigezo vilivyowekwa kwa mujibu wa Sheria. Maamuzi ya mapendekezo haya yatatolewa sambamba na maombi ya maeneo mengine yote nchini.

MHE. ABDUL J. MAROMBWA: Mheshimiwa Spika, nashukuru kwa majibu mazuri ya Serikali lakini nilikuwa na maswali mawili madogo ya nyongeza.

Mheshimiwa Spika, kwa kuwa Serikali imekubali kuwa ya Mji huu wa Kibiti sasa umekithi viwango vya kuwa Mji Mdogo naomba leo iwahakikishie wananchi wa Kibiti pamoja na wafadhili ambao wanafadhili kuendeleza Mji huu wa Kibiti wenzetu wa *Water Aids* ambao wametoa mchango mkubwa sana wa kuendeleza Mji wa Kibiti.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Je, katika Uchaguzi huu unaokuja wa Serikali za Mitaa Mji wa Kibiti utachagua uongozi wake. Hilo swali la kwanza.

Mheshimiwa Spika, lakini swali la pili. Kwa kuwa utaratibu huu wa kuanzisha Mji Mdogo unasubiri mpaka miji mingine ambayo hata process zake hazijakamilika unachelewesha baadhi ya miji.

Je, Serikali haiwezi kuja na mpango ule mji uliokamilika uweze kutangaza badala ya kusubiri miji mingine kwa miaka zaidi ya 5 wakati sisi tulishapitidha mchakato huu kwa miaka mingi, Serikali haiwezi kubadili sheria hiyo au utaratibu huo?

NAIBU WAZIRI, OFISI YA WAZIRI MKUU, TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA (TAMISEMI): Mheshimiwa Spika, kwanza kuhusu suala hili nataka nithibitisha kwamba na wale wanaotaka kuwa niwathibitishie Mbunge huyu anaamka kila wakati ni pale Ofisi kwangu wakati mwingine huwa nakata kona hivi ili nisije nikakutana naye. Anakuwa kama tomaso hivi haamini.

Mimi nataka niseme na wale wa Kibiti wanisikilize tumepitia haya maombi na wote tumeridhika kwamba kwa kweli hiki anachosema Mheshimiwa Marombwa kimekamilika na wale tunaokwenda Mtwara na Lindi wakati unakwenda unafahamu Mji ule ulioko pale ni mji unaonekana kabisa unakuwa haraka kama hutauwekea utaratibu wa mipango miji maana yake ni kwamba pale patavurugika baadaye unataka kuweka nguzo za umeme huna mahali pa kuweka. Unataka kuweka mtaro wa maji huna mahali pa kuweka. Hizi zote zinaundwa kwa sababu ya kuwa na mipango mizuri ya ujenzi katika eneo hilo.

Kwa hiyo napenda kuchukua nafasi hii kwa niaba ya Waziri Mkuu kuthibitisha kwamba maombi haya tunayo kama nilivyosema na yapo tunayaweka sambamba na yale mengine. Sasa kuna hili analolisema la pili, analolisema kwamba ibuka tu na huu mji mmoja tangaza kwa maana ya *government notice* halafu tumalize.

Mheshimiwa Spika, *exercise* hii wakisimama wote hapa wote kila mtu atakuambia kuhusu mji mdogo. *I take note* kuhusu hii *agency* kwa sababu anazungumza kila jambo hapa ndani. Anazungumza kuunda mamlaka ya maji ambayo inawezekana tu kama unaomba tena Halmashauri katika mamlaka ya Mji Mdogo. *Vyote hivyo put together* tutavisimamia kadri Mungu atakavyotujalia.

Lakini nataka nimwambie Mheshimiwa Marombwa hili jambo asiwe na wasiwasi nalo tena kwa sababu ni suala la kutamka tunataka tuunganishe yote na mnapokwenda katika Uchaguzi Mkuu hizi zitakuwepo, hata Mheshimiwa Lukuvi mmemsikia alipokuwa anajibu hapa tutakuwa tumemaliza jambo hili.

Mheshimiwa Spika, nalieleza kwa kirefu hapa isije ukanizua kwa sababu sitaki watu wengine wasimame tena waniulize swali hilo hilo. *(Makofi)*

SPIKA: Ngoja nione ambao hawasemi sana, kule kuna Mheshimiwa wengne siwaone vizuri.

MHE. IGNAS A. MALOCHA: Mheshimiwa Spika, nashukuru. Kumekuwa na shida kubwa ya uendeshaji wa miji midogo kutokana na utata wa vyanzo vya mapato kati ya Halmashauri mama na miji midogo.

Je, ni lini Serikali itaweka utaratibu wa kueleweka wa kufanya miji midogo iweze kuwa na vyanzo vyake vya mapato bila kutegemea Halmashauri mama?

NAIBU WAZIRI, OFISI YA WAZIRI MKUU, TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA (TAMISEMI): Mheshimiwa Spika, anachosema ni kweli hili tatizo lipo. Anachosema, lakini sasa sheria ile kwa sababu sisi tunatawaliwa ukiangalia ibara ya 145 na 146 ya Katiba inazitaja hizi mamlaka na Sheria na 7 na 8 ya mwaka 1982 inaeleza kuhusu mamlaka hizi zinavyoendeshwa.

Mheshimiwa Spika, kinachosemwa hapa ni kwamba ukianzisha Mamlaka ya mji mdogo mamlaka ile ya mji mdogo inakuwa ni *integral part* ni sehemu ya Halmashauri ile kubwa. Sasa kwa kawaida unapoanzisha hiikama Mheshimiwa Marombwa alipozungumza hapa. Maana yake anachokwambia anachosema Mheshimiwa Malocha sasa mkuu ni kwamba uende pale *Central Business System* iliyokopale yote ile inakuwa Mamlaka ya Mji Mdogo, kwa hiyo ile Wilayayote Halmashauri ile nyingine yote unakuta zile *business* haimo mle ndani.

Kwa hiyo inakuwa ni tatizo kuiendesha. Jukumu la Mamlaka ya Mji Mdogo ni usafi wa mazingira na kuhakikisha kwamba watu wanaendesha shughuli zao pale kwa mipango. Kwa hiyo, hata ni hundi anachosema Mheshimiwa Malocho haiwezi kupitia kwa Mamlaka ya Mji Mdogo tu hivi lazima iende kwenye Halmashauri kwa sababu bajeti ile inatengenezwa kufuatana na *set up* niliyoeleza hapo.

Tunachoweza kukifanya hapa ni kusema kwamba ukishapanga Bajeti ya Mji Mdogo isiguswe iende hivyo kama ilivyotakiwa.

Lazima ukisema unakubali hili ile nyingine kwa sababu ile Mamlaka inakuwa kama bakuri hiviile iliyoko katikati ndiyo inakuwa Mamlaka ya Mji Mdogo huko pembeni hawa mapato yoyote au *business* zozote zile yatakuwa yanaingia kwenye Mamlaka itaanzisha mgogoro mmoja hujapata kuuona.

MHE. SUSAN L. A. KIWANGA: Mheshimiwa Spika, ahsante kwa kuniona.

Kwa kuwa matatizo yaliyotokea huko kwa muuliza swali yanafanana kabisa na Ifakara ambayo imekua kwa kasi sana. Mheshimiwa Spika, kwa idadi ya takwimu ya mwaka 2010 wapiga kura tu wa Kata moja ni watu 33,000. Kwa hiyo unakuta kwamba walishaomba mamlaka ya mji mdogo na vigezo vyote vimezingatiwa, lakini kuna ucheleweshaji mkubwa katika kuwapa nafasi hiyo ya kuendesha huo mji mdogo.

Je, ni lini sasa Wizara itaruhusu Kata ya Ifakara kuwa Mamlaka ya Mji Mdogo unaojitegemea kwa vigezo vyote ambavyo imetimiza?

SPIKA: Haya swali la Ifakara kama hakujiandaa utapata majibu hayo hayo.

NAIBU WAZIRI, OFISI YA WAZIRI MKUU, TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA (TAMISEMI): Mheshimiwa Spika, tunayo orodha ndefu pale ya watu ambao wanaomba kuwa Kata, kuwa Vijiji, kuwa Mamlaka za Miji Midogo, kuwa Halmashauri za Miji na kadhalika.

Ninaomba nipate nafasi, nitakwenda ku-check kuhusu Mamlaka hii anayozungumza Mheshimiwa Suzan ya Miji huu mdogo wa Ifakara ili nione iko katika *status* gani. Nitamweleza kuwa tuna hatua gani ili niweze kujua kabisa badala ya kubahatisha tu hapa. (*Makofi*)

MHE. MCH. LUCKSON N. MWANJALE aliuliza:-

Wakati wa Kampeni za Uchaguzi Mdogo Jimbo la Mbeya Vijijini za Mwaka 2009, Viongozi wa Kampeni waliahidi wananchi juu ya Shule ya Sekondari ya Wazazi iliyo Kata ya Ilungu, Kijiji cha Mashese kuchukuliwa na kuendeshwa na Serikali baada ya wazazi kushindwa kuiendesha:-

- (a) Je, ni lini Serikali itachukua jukumu hilo la kuiendesha shule hiyo?
- (b) Je, ni sababu gani zimechelewesha utekelezaji wa ahadi hiyo?

NAIBU WAZIRI, OFISI YA WAZIRI MKUU, TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA (TAMISEMI) alijibu:-

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Mheshimiwa Waziri Mkuu, naomba kujibu swali la Mheshimiwa Mchungaji Luckson Ndaga Mwanjale, Mbunge wa Mbeya Vijijini, lenye sehemu (a) na (b), kwa pamoja kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, uendeshaji wa elimu nchini unafanywa kwa ubia kati ya Serikali, wananchi na Mashirika yasiyo ya Serikali. Jumuiya ya Wazazi ni mojawapo ya Taasisi zinazochangia sana katika kutoa huduma ya elimu nchini. Jumuiya ya Wazazi ilijenga Shule ya Sekondari katika kijiji cha Mashese ili kutoa huduma kwa wananchi lakini haikukamilika, Serikali kupitia Halmashauri ya Wilaya ya Mbeya inafanya mazungumzo na wamiliki wa majengo husika ili wakiridhia kuyakabidhi yaendelezwe na kutumika kama Chuo cha Ualimu au Shule ya Sekondari Kidato cha tano na Kidato cha Sita.

Mheshimiwa Spika, hivi sasa, Serikali kwa kushirikiana na wananchi imejenga shule ya Sekondari iitwayo Ilungu katika kijiji cha Ifupa inayotoa huduma kwa wananchi wa Kata ya Ilungu.

Aidha, Serikali itaendelea kushirikiana na wamiliki watakapokuwa tayari kukabidhi majengo ya shule hiyo na kuona namna ya kuiendesha kulingana na mahitaji ya jamii.

MHE. MCH. LUCKSON N. MWANJALE: Mheshimiwa Spika, asante nashukuru nina maswali mawili ya nyongeza.

Kwa kuwa suala hili la shule ya sekondari ya Mashese limechukua muda mrefu sana na bado liko katika mazungumzo. Sasa nilikuwa naomba tuwahakikishie wananchi wa Kata ile ya Ilungu kwamba ni lini sasa ni mwaka huu, mwaka wa kesho mazungumzo hayo yatakwisha?

Suala la pili je, Serikali ina mpango gani itapanga Bajeti kwa ajili ya kuikarabati ile shule ambayo inazidi kuharibika kwa sababu imekosa kutumika?

SPIKA: Ahsante kwa kuuliza maswali kwa kifupi. Mheshimiwa Naibu Waziri Majibu.

NAIBU WAZIRI, OFISI YA WAZIRI MKUU, TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA (TAMISEMI): Mheshimiwa Spika. Hapa kinachozungumzwa ni kuhusu mamlaka. Hii shule ni mali ya wazazi sio mali ya Halmashauri. Mpaka uli-solve mpaka hiyo habari useme kwamba Halmashauri sisi wamiliki wa hiyo shule tunakubali uichukue hii shule kwamba nita *instruct* hapa niwaambie kuwa sasa nendeni mkajenge shule na hii shule ni mali ya Jumuiya ya wazazi sasa kabla hatujafanya hivyo ni lazima tu-solve kwanza problem hii ya umiliki.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Nimezungumza na Mkurugenzi Mtendaji kwa jina anaitwa Upendo wa Halmashauri hii nikamwambia kuwa hivi sasa tunafanyaje tumewaandikia barua na yeye mwenyewe ametuletea barua na nitamshirikisha

Mchungaji hapa *there is no way* Halmashauri ita- *commit* hela hapa mpaka tujue kwanza hii shule imerudi Mamlaka hii ya Halmashauri? Kwa hiyo, ninamwomba Mchungaji Mwanjale na hili nikisema hivi siyo kwamba Jumua ya wazazi imefanya kazi kubwa katika nchi hii imejenga shule za Sekondari na sisi tunajivunia kuwa Jumua ya wazazi imefanya kazi hiyo.

Lakini *the bottom line is* ni lazima tukubaliane kuwa sasa imehama kutoka Jumua ya Wazazi na imerudi imekuwa ni mali ya Halmashauri ni tusije tukafika mbele ya safari tukaanza kusikia wanasema hii siyo mali yenu na nini itakuwa ni matatizo, na kilichosababisha mapka sasa hivi haijafanyiwa kazi ni kwasababu Halmashauri yenyewe haija *resolve* hilo na mimi nitasaidia naye Mheshimiwa Mwanjale ili kuhakikisha kuwa inakaa katika sura hiyo ninayoizungumzia.

SPIKA: Mheshimiwa Silinde.

MHE. DAVID E. SILINDE: Mheshimiwa Spika, Jumua ya Wazazi ya Chama cha Mapinduzi imekuwa na shule nyingi na miongoni mwa shule hizo ni pamoja na shule ya wazazi ya Sekondari ya Kamsamba. Shule ilijengwa ni shule za wazazi hizo hizo. Ilijengwa na wananchi wote kabla hatujaingia hata katika mfumo wa Vyama Vingi.

Lakini baada ya kuingia katika mfumo wa Vyama Vingi Jumua ya Wazazi ndiyo ilichukua ile shule na matokeo yake sasa shule ilikuwa na wanafunzi sasa hivi ile shule imefungwa na haina wanafunzi. Sasa tulipokaa kikao na wazazi/Wazee wote wa Tarafa ya Kamsamba walikuwa wanaomba shule ya Wazazi ambayo iko chini ya Jumua ya Chama cha Mapinduzi (CCM) ichukuliwe ile shule iletwe kwa wananchi ili waifanye kuwa ni Chuo cha Ufundi.

Mheshimiwa Waziri ninaomba nikuulize kwamba kwamba je unaonaje sasa ni wakati muafaka Serikali ikashauri Jumua yako ya Chama cha Mapinduzi (CCM) kuachia shule zote ilizoshindwa kuziendesha ili ziendeshe na wananchi? (*Makofi*)

SPIKA: Wewe ukishindwa kujenga nyumba yako unawaachia watu wote? Mheshimiwa Naibu Waziri majibu.

NAIBU WAZIRI, OFISI YA WAZIRI MKUU, TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA (TAMISEMI): Mheshimiwa Spika, kwanza mimi ninapenda ku- *declare interest* kuwa mimi ni Mwana CCM na Jumua ninayozungumzia hapa anafahamu Mheshimiwa Silinde kuwa ni mali ya Jumua ya Chama cha Mapinduzi (CCM). Ninataka kusema kitu kimoja kuwa hizi shule zimefanya kazi kubwa katika nchi hii.

Shule ya Sekondari ya Sangu, Mheshimiwa Sugu yuko hapa atani- *correct* alisoma pale. Mheshimiwa Deserey Kabila alisoma katika shule hii ya Sangu. Kwa hiyo ziko shule ambazo zimetoa viongozi wa Kitaifa wamo humu ndani, shule za hii Jumua ya Wazazi.

Kwa hiyo, siyo kweli kabisa kuwa hizi shule zinaonekana zimeshindikana, *it is not true*. Ninataka tuweke rekodi vizuri na hata kama ukitaka nikuletee matokeo mazuri ambayo yametokana na hizi shule ninaweza nikayaleta hapa.

Lakini Mheshimiwa Mbunge anazungumza jambo la msingi hapa anasema kwamba hizi shule zichukuliwe na Halmashauri jambo hili ni kubwa siyo la kwangu hapa ninaweza kutaja hapa kwamba kutokea leo ninawatangazia rasmi shule za wazazi zote zitahamia Halmashauri.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Hili ni jambo ambalo mmiliki wa shule hizo ni lazima akae akubali kuwa kuna hoja kama shule hii inaonekana kuwa haiendi kama ilivyokusudiwa iweze kufanywa hivyo. Hayo ni mawazo mazuri sisi tunayachukua na hawa viongozi wote tunaposema hapa wanasikia haya.

Tutakwenda kuangalia kama kuna shule imekaa pale ni gofu, imefungwa na haitumiki tutashauriana kuwa tufanye nini katika jambo hili ili kuzingatia ushauri ambao Mheshimiwa Mbunge ameutoa. (Makofi)

Na. 219

Tatizo la Masoko kwa Mazao ya Mifugo

MHE. SYLVESTER M. KASULUMBAYI aliuliza:-

Zaidi ya asilimia 70 ya wafugaji wanakabiliwa na tatizo la kukosa soko la uhakika kwa mazao ya mifugo badala yake wanauza mazao ya hayo kwa walanguzi kwa bei ndogo sana na kuwaacha wafugaji katika hali duni kimapato:-

Je, ni lini taarifa ya masoko na minada ya Upili itawekwa kwenye maeneo ya Wafugaji?

NAIBU WAZIRI WA MAENDELEO YA UVUVI alijibu:-

Mheshimiwa Spika, ninapenda kujibu swali la Mheshimiwa Sylvester Mhoja Kasulumbayi, maarufu kama Yesu wa Maswa, Mbunge wa Maswa Mashariki, kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, kwa kutambua umuhimu wa taarifa ya masoko kwa wafugaji Wizara yangu kwa kushirikiana na Wizara ya Viwanda na Biashara mwaka 2005, ilianzisha mfumo wa kukusanya na kutoa taarifa ya masoko kutoka minada mbalimbali ya mifugo nchini.

Hadi sasa minada 59 kati ya zaidi ya minada 369 iliyopo nchini imeunganishwa na mtandao wa mawasiliano unaojulikana kwa jina la *Livestock Information Network Knowledge System (LINKS)*.

Minada yote kumi na mbili ya upili ya Pugu (Dar es salaam) Korogwe, Weruweru (Hai), Them (Arumeru), Meserani (Monduli), Nyamatara (Misungwi), Mhunze (Kishapu), Igunga (Tabora), Ipuli (Tabora Mjini) Kizota (Dodoma Mjini), Lumecha (Songea Vijijini) na Sekenke, Iramba imeunganishwa na mtandao huo. Mtandao huu unapatikana kwenye tovuti na anwani ya <http://www.lmistz.net> ambapo taarifa zote za masoko, za bei, wingi wa mifugo, aina ya mifugo, minada na kadhalika inapatikana.

Kwa minada 53 iliyounganishwa kwenye kwenye mtandao huo ili kuwasaidia wafugaji kuelewa bei sahihi za mifungo kwa wakati huo.

Kwa Mkoa wa Shinyanga mnada wa Mhunze (Kishapu), Msabi (Kahama) Tinde (Shinyanga Vijijini) Shwanwa (Maswa) na Bariadi katika Mkoa wa Simiyu imeunganishwa katika mtandao huo.

Mheshimiwa Spika, muhtasari wa taarifa hizi huchapishwa pia katika magazeti. Aidha, taarifa hizi zinapatikana kwa kutumia simu za kiganjani kwa kutumia ujumbe mfupi (sms) MK Market R Request na kufuatiwa na herufi maalum za utambulisho wa minada (codes)

Nakala ya Mtandao (Online Document)

zinapatikana kwenye tovuti na kwa wasimamizi wa minada hii. Kwa mfano mnada wa Shanwa (Maswa) code yake ni MSW hivyo ujumbe utakuwa hivi MK R MSW kwenda 0787 441 555.

Herufi hizo maalum za utambulisho wa minada yaani codes zinapatikana kwenye tovuti na kwa wasimamizi wa minada hii. Kwa mfano mnada wa Shanwa Maswa code yake ni MSW hivyo ujumbe utakuwa ni MKRMSW kwenda 0787 44155. (Makofi)

MHE. SYLVESTER M. KASULUMBAYI: Mheshimiwa Spika, ninashukuru kwa maelezo ya Serikali, lakini ninataka kuuliza. Je, kwa kuwa hawa wafugaji elimu ya kujua hii mitandao aliyoyasema Mheshimiwa Waziri hawana.

Je, Serikali imeshawahi kukutana na makundi haya ikawaelimisha namna ya kutumia hii mitandao ili waweze kufaidika? (Makofi)

Swali la pili, kwa kuwa Serikali imeonyesha minada na minada hii inaoekana imejengwa zaidi katika miji huku tukijua wafugaji wanaishi vijijini na wako porini.

Je, ni kwa nini minada imejengwa mijini zaidi badala ya kujengwa huko wanakoishi wafugaji?

NAIBU WAZIRI WA MAENDELEO YA UVUVI: Mheshimiwa Spika, ni kweli kwamba elimu inahitajika kwa wafugaji ili kuweza kutumia mitandao hii.

Lakini kwa kweli tuliona kwamba kwa sababu swali limeanzia kwa Mheshimiwa Mbunge na yeye atasaidiana na sisi kupeleka elimu hii kwa wafugaji na kwa kuwa nimesema pia kwamba mitandao hii inapatikana kwa hawa wasimamizi wa minada na yeye ana ng'ombe wengi sana Mheshimiwa hapo na anakwenda kwenye minada kadhaa ninamini tutasaidiana kupeleka elimu hii.

Lakini lingine ni kwa nini minada hii inajengwa katika miji. Ninajua kuna mnada mkubwa sana kule kwake na ni mnada wa zamani sana. Lakini kwa kuwa nina mkakati wa kutembelea Kanda ya Ziwa na kule kwake Maswa nitaangalia halafu tutaona ni jinsi gani ya kufufua baadhi ya minada ambayo iko vijijini. Ahsante sana.

SPIKA: Mimi ninaomba lile jina kwa sasa ajiite Nabii lile jingine lile aliache ajiite Nabii Mheshimiwa Chilolo.

MHE. DIANA M. CHILOLO: Mheshimiwa Spika, kwa kuwa Mheshimiwa Naibu Waziri amesema ni minada michache tu ambayo sasa hivi ina mitandao ambayo inajulisha bei na kwa kuwa ametamka kwamba kuna minada mingi zaidi zaidi ya mia tatu.

Je, ni kwa nini ombi la Wabunge kutoka Mikoa ya Wafugaji kwamba kila minada iwe na mizani kupima uzito wa mifugo na bei rasmi zijulikane itafanyika lini?

NAIBU WAZIRI WA MIFUGO MAENDELEO YA UVUVI: Mheshimiwa Spika, ni kweli minada mingi haina mizani na hii ndiyo changamoto kubwa sana. Lakini tumeanzia na minada ile ya upili ambayo iko kumi na mbili. Katika minada kumi na mbili karibu minada kumi tunaendelea kuweka mizani badala ya kuendelea kuuza mifugo kwa kutizama na kukadiria bei.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Hilo tumeliona ni jambo ambalo tunawapunja sana wafugaji. Lakini minada hii mingine zaidi ya mia tatu kadiri uwezo wa fedha utakavyoruhusu tutaendelea kuweka mizani. (Makofi)

Na. 220

Kupatikana kwa Mawasiliano Nchi Nzima Kabla ya Mwisho wa Mwaka 2014

MHE. JEROME D. BWANAUSI aliuliza:-

Serikali iliahidi kufikisha mawasiliano ya simu nchi nzima kabla ya kufikia mwishoni mwa mwaka 2014.

(a) Je, ni lini wananchi wa Kata za Chiwata, Mkundi, Mkululu, Sindano, Chikolopola na Manavira watajengewa minara ili kuwezesha kupata mawasiliano ya simu?

(b) Je, Serikali ina mpango gani mahususi wa kujenga minara mipakani hasa ikizingatiwa kuwa wananchi wa Kata za Mchauru, Mnavira na Chikolopora wanategemea minara iliyopo nchi jirani ya Msumbiji?

NAIBU WAZIRI WA MAWASILIANO SAYANSI NA TEKNOLOJIA alijibu:-

Mheshimiwa Spika, ninapenda kujibu swali la Mheshimiwa Jerome Dismas Bwanausi, lenye sehemu (a) na (b) kama ifuatavyo:-

(a) Mheshimiwa Spika, Serikali ina nia ya kufikisha huduma za mawasiliano maeneo yote yasiyokuwa na huduma za mawasiliano hapa nchini. Wakati mwingine ucheleweshaji wa kufikisha huduma hiyo unasababishwa na mambo mbalimbali ikiwamo ukosefu wa miundombinu muhimu kama barabara, umeme na ukosefu wa fedha kufadhili miradi yote kwa wakati mmoja.

Mheshimiwa Spika, Serikali kufikia Mfuko wa Mawasiliano kwa wote iliainisha maeneo ya Kata za Chiwata, Mkundi, Mkululu, Sindano, Chikolopola, Mnavira, Lipumburu, Mkonona, Namatutwe na Mpindimbi katika Wilaya ya Masasi kuwa miongoni mwa Kata zenye uhitaji wa huduma za mawasiliano.

Hadi sasa Kata sita (6) zikiwemo baadhi zilizopo kwenye Jimbo la Mheshimiwa Bwanausi Jimbo la Lulindi ambazo ni zimepata Wazabuni ambao Lipumburu *TTCL*, Mkonona na Namatutwe na yenyewe ni *TTCL* na Kata za Chiwata Mkulu na Mpitimbi wamepata Mzabuni ambaye ni *TIGO*. Inatarajiwa kuwa Kata zote sita zitakuwa zimepata mawasiliano ifikapo Mwezi Februari mwakani.

Aidha, Kata ya Mkundi, Sindano, Mchauru, Mnavira na Chikolopola zitaingizwa kwenye awamu ya pili inayotarajiwa kutangazwa mwaka ujao wa fedha yaani 2014/2015.

(b) Mheshimiwa Spika, Aidha, Serikali kuandaa mpango maalum wa kupeleka mawasiliano maeneo ya mipakani mwa Tanzania ambayo hayana mawasiliano ikiwa ni pamoja na Kata za Mchauru, Mnavira na Chikolopola maeneo yaliyopo kwenye Jimbo la Bwanausi.

MHE. JEROME D. BWANAUSI:Mheshimiwa Spika, ninashukuru sana kwa majibu mazuri ya Naibu Waziri nina maswali mawili ya nyongeza kama ifuatavyo:-

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Wakati Waziri akiwasilisha Hotuba ya Makadirio ya Bajeti ya Wizara ya Mawasilino, Sayansi na Teknolojia, alikiri kwamba ni kweli hali ya mawasiliano mipakani siyo nzuri na kueleza kwamba tayari kuna baadhi ya makampuni ambayo yako tayari yameshajitokeza na Serikali italipia kwa 100%. (Makofi)

Ningependa kujua ni makampuni yapi ambayo tayari yamekwisha kujitokeza kwa mpaka wa Tanzania na Msumbiji katika Kata za Chipolapola, Mnavira, Mchauru na Sindano?

Swali la pili, kama alivyoeleza katika jibu lake la Msingi Mheshimiwa Naibu Waziri kwamba eneo kati ya Lipumburu viliingia kwenye wamu ya kwanza lakini imechukua takribani zaidi ya miaka miwili sasa na utekelezaji wa kazi hiyo haujakamilika.

Mheshimiwa Spika, ningependa anipe maelezo ni lini kazi ile itakamilika na jinsi gani Serikali inajipanga kufupisha mchakato wa Zabuni na utiaji wa sahihi katika mikataba mbali mbali? (Makofi)

SPIKA: Mheshimiwa Naibu Waziri kwa kifupi.

NAIBU WAZIRI WA MAWASILIANO, SAYANSI NA TEKNOLOJIA: Mheshimiwa Spika, kuhusu maeneo ya mipakani ikiwemo Kata ya Mnavira katika Jimbo la Mheshimiwa Bwanausi, tulichofanya kama Serikali tuliorodhesha maeneo yote ya mipakani tukapeleka ile orodha kwa Makampuni ya Simu na tukawaambia wachague maeneo ambayo watapenda kupeleka mawasiliano katika maeneo tuliyoyaorodhesha na Serikali italipia asilimia mia moja ya gharama za ujenzi wa minara ile.

Mheshimiwa Spika, sasa baadhi ya Makampuni yamejibu haraka na baadhi ya maeneo yamepata na kwa sababu kazi hii tuliifanya tu mwisho wa mwezi wa jana wa Tano, baadhi ya Makampuni yamechelewa na mengine yametuma Wataalam kwenye maeneo hayo kabla ya kuamua ku-*commit* kujenga minara hiyo.

Kwa hiyo, nataka nimhakikishie Mheshimiwa Bwana Ussi kwamba kazi hiyo itafanyika na bado tunasubiri majibu kutoka Makampuni hayo ya Simu na pale itakapofikia kwamba kuna kusuasua, basi tutatumia Shirika letu la Simu Tanzania kuhakikisha kwamba tunajenga na mawasiliano yanakuwepo kwenye maeneo hayo.

Mheshimiwa Spika, kuhusu suala la pili la ucheleweshaji, ni kwamba kweli kumekuwa na tatizo kubwa la ucheleweshaji wa Ujenzi wa minara hasa katika maeneo ambayo Kampuni ya TTCL ilipata zabuni. Tatizo hilo ni la ndani tumelifanyia kazi na sasa kazi hiyo itakwenda kwa kasi.

Mheshimiwa Spika, ili kuharakisha Ujenzi wa Minara kwenye maeneo mbalimbali nchini tumeamua sasa kuwa na utaratibu mpya kwamba badala ya kutoa zabuni kwa Makampuni ya simu halafu yenyewe yatafute Makampuni ya Ujenzi wa Minara, tumeamua sasa kutoa zabuni moja kwa moja kwa Makampuni ya Ujenzi wa Minara, ili mchakato wa ujenzi uwe wa haraka zaidi.

SPIKA: Mheshimiwa Mwambalasa, swali la nyongeza!

MHE. VICTOR K. MWAMBALASA: Mheshimiwa Spika, nakushukuru sana kwa kuniona. Naomba niulize swali moja la nyongeza. Kwa kuwa matatizo ya Mawasiliano yaliyopo kwenye Kata za Chiwata, Mkundi, Chilokopola kwa Mheshimiwa Bwanausi, yanafanana kabisa kabisa na matatizo ya Kata za Ifumbo, Mamba, Liwalaje, Mtanila, Mwatwiga, Mafyeko na Kambi

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Katoto katika Jimbo langu la Lupa. Je, Serikali inasemaje kuhusu kutatua matatizo ya mawasiliano katika Kata hizi?

SPIKA: *Very specific question*, unaweza usipate majibu kwa sababu sivyo alivyojiandaa. Mheshimiwa Naibu jibu, utakachojibu!

NAIBU WAZIRI WA MAWASILIANO, SAYANSI NA TEKNOLOJIA: Mheshimiwa Spika, kama tulivyozungumza wakati tunawasilisha bajeti yetu hapa ya Wizara kwamba, dhamira yetu na ya Serikali ni kuhakikisha kwamba maeneo yote yasiyokuwa na mitandao yanapata mitandao kabla ya Oktoba, 2015 na tuliorodhesha mipango yetu yote ya kufikia malengo hayo.

Mheshimiwa Spika, namwomba Mheshimiwa Mwambalasa aje anione na nitazungumza naye na kumpa ratiba yetu ya kupeleka mawasiliano katika maeneo aliyotaja Jimbo la Lupa. (Makofi)

MWENYEKITI: Tunaendelea na swali linalofuata la Mheshimiwa Shaffin Ahmedal Sumar, kwa niaba yake, Mheshimiwa Zedi!

Na. 221

Tatizo la Mawasiliano Tabora Kaskazini

MHE. SELEMANI JUMANNE ZEDI (K.n.y. MHE. SHAFFIN AHMEDAL SUMAR) aliuliza:-

Tatizo la Mawasiliano ya Simu Tabora Kaskazini hususan katika Kata za Ufuluma, Mabama, Imangulu, Ibiri, Ikangolo na Isikizya ni la muda mrefu sasa licha ya ahadi ya kutekelezwa katika Mfuko wa UCALF:-

Je, utekelezaji wa mpango huo umefikia hatua gani na ni lini wananchi wategemee kuanza kupata huduma hiyo?

NAIBU WAZIRI WA MAWASILIANO, SAYANSI NA TEKNOLOJIA alijibu:-

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Waziri wa Sayansi, Mawasiliano na Teknolojia, napenda kujibu swali la Mheshimiwa Shaffin Sumar, Mbunge wa Tabora Kaskazini, kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Mfuko wa Mawasiliano kwa wote, imeyaainisha maeneo ya Kata za Ufuluma, Mabama, Imangulu, Ibiri, Ikangolo na Isikizya na yataingizwa katika awamu ya pili ya miradi wa Mfuko kupitia fedha za Benki ya Dunia, inayotarajiwa kutangazwa mwaka ujao wa fedha yaani 2014/2015.

SPIKA: Naomba utulivu, anayejisikia kuongea aende nje! (Kicheko)

NAIBU WAZIRI WA MAWASILIANO, SAYANSI NA TEKNOLOJIA: Mheshimiwa Spika, aidha, Serikali kupitia Wizara ya Mawasiliano, Sayansi na Teknolojia inaendelea kuwahimiza watoa huduma za mawasiliano kupeleka..

Mheshimiwa Spika, hii ni dalili nzuri kwamba Waheshimiwa Wabunge wameridhika na mipango yetu wa kupeleka Mawasiliano Vijijini.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Mheshimiwa Spika, aidha, Serikali inaendelea kuwahimiza watoa huduma za mawasiliano kupeleka huduma za mawasiliano ya simu katika maeneo yote yenye shida za mawasiliano yakiwemo maeneo ya Kata za Ufuluma, Mabama, Imangulu, Ibiri, Ikangolo na Isikizya. Wakati mwingine ucheleweshwaji wa kufikisha huduma hiyo unasababishwa na matatizo mbalimbali yakiwemo ukosefu wa miundombinu muhimu kama barabara na umeme na ukosefu wa fedha kufadhili miradi yote kwa wakati mmoja.

SPIKA: Mheshimiwa Zedi, swali la nyongeza!

MHE. SELEMANI J. ZEDI: Mheshimiwa Spika, ahsante. Pamoja na majibu ya Mheshimiwa Naibu Waziri, napenda niulize swali moja la nyongeza.

Mheshimiwa Spika, imeonekana kwamba maeneo ya Vijini ndani, ambako hakuna mvuto sana wa kibiashara Makampuni ya Simu hayana utayari wa kwenda kuweka minara kule kwa ajili ya kuwapatia mawasiliano wananchi Vijini kwa sababu maeneo yale hayana mvuto wa kibiashara ama kifaida.

Sasa nataka kujua kutoka kwa Mheshimiwa Waziri, kwamba Wizara haioni kwamba, sasa ni wakati muafaka kwa Wizara kuwa na mipango yake ambayo itahakikisha maeneo ya Vijini ndani yanajengwa kwa fedha za UCALF kwa asilimia mia moja?

SPIKA: Mheshimiwa Naibu Waziri majibu. Majibu naomba yawe mafupi, muda unaishia!

NAIBU WAZIRI WA MAWASILIANO, SAYANSI NA TEKNOLOJIA: Mheshimiwa Spika, alichoshauri Mheshimiwa Zedi ndiyo hasa tunachofanya.

SPIKA: Tunaendelea na Mheshimiwa Huvisa. Ndiyo inavyotakiwa majibu yanakuwa rahisi namna hiyo.

DR. TEREZYA P. L. HUVisa: Mheshimiwa Spika, ahsante sana. Kwa kuwa tatizo la Kata ya Chiwata, Mkundi pamoja na Tabora Kaskazini yanafanana sana na matatizo ya mawasiliano Mkoani Ruvuma hususan Wilaya ya Nyasa iliyoko mpakani na inatishiwa na nchi ya Malawi, Wilaya ya Namtumbo na Wilaya ya Tunduru ambazo zipo mpakani na Mozambique.

Je, ni lini Waziri atatekeleza mpango wa kuweka minara ya simu kule ili mawasiliano yawe rahisi na je, yupo tayari kuambatana na mimi kuona matatizo ya mawasiliano Mkoani Ruvuma?

SPIKA: Hawezi kuambatana na wewe kwa sababu sio swali lako hilo ni la nyongeza! (Kicheko)

Mheshimiwa Naibu Waziri jibu la kwanza!

NAIBU WAZIRI WA MAWASILIANO, SAYANSI NA TEKNOLOJIA: Mheshimiwa Spika, tuliorodhesha maeneo yote ya mipakani kama nilivyosema kwenye jibu langu hapo awali, ikiwemo maeneo ya Mipakani kwenye maeneo ya Ziwa Nyasa na baadhi ya maeneo ya Mipakani kati ya Tanzania na Mozambique.

Mheshimiwa Spika, bahati nzuri Waheshimiwa Wabunge wa maeneo hayo Mheshimiwa Komba na Mheshimiwa Mhagama pamoja na Mheshimiwa Hilda Ngowi na wengineo, wamekuwa wanaulizia mara nyingi kuhusu mawasiliano katika maeneo hayo na orodha ipo ya maeneo ya mipakani na ambayo tayari yameshapata Wazabuni na yale ambayo tunasubiri yapate wazabuni.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Kwa hiyo, Mheshimiwa Huvisa nipo tayari kukuonesha orodha hiyo, ili uone kama maeneo uliyoyataja yamo na nipo tayari kwenda na Wabunge wa Majimbo hayo kwenda kufuatilia upatikanaji wa mawasiliano katika maeneo hayo. (Makofi)

MHE. MOZA A. SAIDY: Mheshimiwa Spika, nashukuru kwa kunipa nafasi ili niweze kumuuliza swali la nyongeza Mheshimiwa Waziri.

Kwa kuwa tatizo la Tabora Kaskazini linafanana sana na suala la Kondoa. Je, ni lini wananchi wa Kondoa, Kata ya Hondomairo, Changaa, Seria, Busi, Kingale na maeneo ya Wilaya ya Chemba watategemea kupata mawasiliano ya simu ya uhakika? (Makofi)

SPIKA: Mheshimiwa Naibu Waziri naomba ujibu kwa kifupi tu!

NAIBU WAZIRI WA MAWASILIANO, SAYANSI NA TEKNOLOJIA: Mheshimiwa Spika, wakati wa Bajeti tuligawa kitabu hiki kwa kila Mbunge, na kama kuna Mbunge hajapata basi atuone tuwape tena. Kitabu hiki kinatoa ratiba ya kupeleka mawasiliano Tanzania kwenye kila eneo na kwa kila wakati.

Baadhi ya maeneo aliyoyataja Mheshimiwa Mbunge tumeyashughulikia ikiwemo maeneo ambayo Mheshimiwa Zabein Mhita aliyatolewa machozi na yenyewe safari hii yamepata mawasiliano na Mheshimiwa Mbunge karibu nikupe hiki kitabu utapata majibu kwa maeneo hayo ambayo umeyaulizia.

SPIKA: Ahsante. Tunaendelea na Wizara ya Ujenzi. Mheshimiwa Said Amour Arfi atauliza swali hilo!

Na. 222

Hitaji la Barabara ya Lami Kuunganisha Mkoa wa Katavi na Kigoma na Tabora

MHE. SAID AMOUR ARFI anauliza:-

Je, ni lini Serikali itajenga barabara kwa kiwango cha lami ili kuunganisha Mkoa wa Katavi, Kigoma na Tabora?

NAIBU WAZIRI WA UJENZI alijibu:-

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Waziri wa Ujenzi, napenda kujibu swali la Mheshimiwa Said Amour Arfi, Mbunge wa Mpanda Mjini, kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, ili kuunganisha Mkoa wa Katavi wa Kigoma, Serikali imeanza maandalizi kwa ajili ya ujenzi kwa kiwango cha lami barabara ya Mpanda- Uvinza- Kasulu (Kanyani) yenye urefu wa kilomita 252. Kazi ya upembuzi yakinifu, usanifu wa kina na tathmini ya athari kwa mazingira kwa barabara hii imekamilika.

Mheshimiwa Spika, katika bajeti ya mwaka 2013/2014, Serikali imetenga kiasi cha shilingi bilioni 4.54 kwa ajili ya kuanza ujenzi kwa kiwango cha lami kwa sehemu ya Mpanda- Mishamo yenye urefu wa kilomita mia moja. Aidha, zabuni za kumpata Mkandarasi wa kuanza ujenzi wa sehemu ya kuanzia Mpanda kuelekea Mishamo, tayari zimetangazwa.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Mheshimiwa Spika, ili kuunganisha Mkoa wa Katavi na Tabora, Serikali imeanza maandalizi kwa ajili ya ujenzi kwa kiwango cha lami barabara ya Mpanda - Inyonga – Koga – Ipole – Sikonge - Tabora yenye urefu wa kilomita 359. Kazi ya upembuzi yakinifu, usanifu wa kina na tathmini ya athari kwa mazingira kwa barabara hii imekwishakamilika.

Mheshimiwa Spika, katika bajeti ya mwaka 2013/2014, Serikali imetenga kiasi cha shilingi bilioni 4.7 kwa ajili ya kuanza ujenzi kwa kiwango cha lami kwa sehemu ya Tabora- Sikonge (kilomita 30). Mkataba wa kuanza ujenzi umesainiwa.

Mheshimiwa Spika, pia katika mwaka wa fedha 2014/2015, Serikali imetenga shilingi bilioni mbili kwa ajili ya maandalizi ya ujenzi sehemu ya Ipole – Koga - Mpanda. Aidha, Serikali inaendelea na mazungumzo na Benki ya Maendeleo ya Afrika (ADB) ili kupata mkopo wa fedha kwa ajili ya ujenzi kwa kiwango cha lami kwa barabara hizi muhimu.

SPIKA: Ahsante. Mheshimiwa Arfi swali la nyongeza!

MHE. SAID AMOUR ARFI: Mheshimiwa Spika, Mtume *(Swalallah Alayh Wasallam)* anasema kwamba: “Usipowashukuru watu huwezi kumshukuru Mungu na usiposhukuru kwa kidogo huwezi kushukuru kwa kikubwa.”

Mheshimiwa Spika, niishukuru sana Serikali kwa hatua ambazo wamechukua nikijua kabisa kwamba, barabara hizi zimekuwa katika Ilani ya Chama cha Mapinduzi 2005-2010, 2010-2015 imeanza kutekelezwa, nawashukuru, lakini nina maswali mawili ya nyongeza.

La kwanza, kwa kuwa barabara zote hizi mbili ni ndefu, moja ina urefu wa kilomita 252 na nyingine ina urefu wa kilomita 359, nini mpango wa Serikali kwa sababu imeanza kuzijenga kwa kiwango cha lami, nini mpango wa Serikali kumpa Mkandarasi mmoja eneo lote au atagawa katika maeneo mbalimbali ili kazi hii iweze kukamilika kwa haraka na kama Wakandarasi hawa watakuwa wameanza kazi kabla ya Oktoba, 2015?

Mheshimiwa Spika, swali la pili, kwa kuwa Serikali kupitia Wakala wa Barabara Mkoa wa Kigoma, wameanza kutengeneza barabara katika mwambao wa Ziwa Tanganyika ambayo tayari imeshafikia kilomita 140 kuelekea Kalia.

Je, Serikali itakuwa tayari sasa kuiendeleza barabara hiyo, ili iweze kuunganisha Mikoa ya Katavi na Rukwa kwa kupitia mwambao wa Ziwa Tanganyika, kwa maana ya kutoka Kalia kwenda Ikola, Karema, Kabwe, Kirando na Kasanga?

SPIKA: Mheshimiwa Naibu Waziri majibu!

NAIBU WAZIRI WA UJENZI: Mheshimiwa Spika, kwanza tunazipokea shukurani zako na umetambua kwamba Ilani ya Chama cha Mapinduzi inatekelezwa, tunakupongeza sana kwa hilo. *(Makofi)*

Sasa katika kuelezea hizi kilomita 252 na 359, tunasema kwamba hizi barabara tutazijenga kwa awamu na ndiyo maana nimeelezea kwenye jibu la msingi kwamba tutaanza na awamu hiyo ya kuanzia Mpanda kwenda Mishamo kilomita 100 na hizo nyingine tunaendelea kuongea na wafadhili ADB ,kwenye jibu langu la msingi ndiyo nilivyosema ili hivyo vipande vinavyobakia pia tuweze kupata Wakandarasi kadri ya fedha zitakavyokuwa zimepatikana.

Mheshimiwa Spika, kuhusu suala la barabara za mtandao kwenye Ziwa la Tanganyika nijibu tu kwamba pamoja na mipango hii ya kazi hizi barabara kubwa tunayo pia Mfuko wa

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Road Fund ambao ndiyo huwa tunatengeneza hizi barabara za Wilaya na Mikoa. Kwa hiyo, tutaziangalia kwenye upande wa Road Fund kama barabara zile zipo chini ya Wizara ya Ujenzi tuweze kushughulikia kama Mheshimiwa Arfi unavyoshauri.

SPIKA: Tuendeleo na swali linalofuata atauliza Mheshimiwa Faith Mitambo kwa niaba yake Mheshimiwa Mikidadi.

Na. 223

Matengenezo ya barabara ya Liwale- Nachingwea - Nanganga

MHE. FATUMA A. MIKIDADI (K.n.y. MHE. FAITH M. MITAMBO) aliluliza:-

Barabara ya Liwale – Nachingwea hadi Nanganga ni mbaya licha ya matengenezo ya kila mwaka yanayofanywa kwenye barabara hiyo.

Je, ni lini barabara hiyo itatengenezwa kwa lami ili kupunguza gharama za matengenezo ya mara kwa mara yasiyo ya tija?

NAIBU WAZIRI WA UJENZI alijibu:-

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Mheshimiwa Waziri wa Ujenzi, naomba kujibu swali la Mheshimiwa Faith Mohamed Mitambo, Mbunge wa Liwale, kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, barabara ya Liwale- Nachingwea - Nanganga ni barabara ya Mkoa yenye urefu wa kilomita 173 inayohudumiwa na Wizara ya Ujenzi kupitia TANROADS. Barabara hiyo imekuwa ikipata huduma ya matengenezo ya kawaida, matengenezo ya sehemu korofi na matengenezo ya muda maalum kila mwaka kulingana na Bajeti inayotengwa.

Mheshimiwa Spika, katika mwaka huu wa fedha 2013/2014, Serikali imeajiri Mhandisi Mshauri kwa ajili ya kufanya upembuzi yakinifu na usanifu wa kina ikiwa ni hatua muhimu katika kujenga barabara hiyo kutoka Nachingwea hadi Nanganga, kilomita 44 kwa kiwango cha lami.

MHE. FATUMA ABDALLAH MIKIDADI: Mheshimiwa Spika, barabara hii ya kilomita 173 ya kutoka Liwale – Nachingwea hadi Nanganga kwa siku za nyuma ziliahidhiwa kujengwa kwa kiwango cha changarawe na nchi za HIPC yaani zile nchi maskini ziliahidhiwa kujengewa barabara kwa kiwango cha changarawe na nchi zinazochimba mafuta duniani. Je, barabara hii ilifanyiwa tathimini ikaonekana kiasi gani kimejengwa? Swali la kwanza.

Mheshimiwa Spika, swali la pili, barabara hii inavusha mbao, ufuta, madini na korosho kupeleka Bandarini, Lindi mpaka Mtwara. Kama Serikali ingekuwa inajenga kilomita arobaini arobaini kila mwaka, si ingekuwa sasa imeshamaliza kiwango cha lami? Sasa watuahidi kwamba watamaliza lini kiwango cha lami kwa kujenga barabara kilomita arobaini arobaini?

Mheshimiwa Spika, ahsante.

SPIKA: Mheshimiwa Naibu Waziri, majibu!

Nakala ya Mtandao (Online Document)

NAIBU WAZIRI WA UJENZI: Mheshimiwa Spika, kwanza niseme tu huo mpango wa *HIPC* kwanza haukuwa sehemu ya swali ambalo ulikuwa umeniuliza, lakini nitalifuatilia ili niweze kuona ni jibu lipi ambalo nikupe kulingana na mpango wa *HIPC*, lakini majibu ya Serikali ni kwamba barabara hiyo tumeshaanza kuifanyia usanifu, katika hicho kipande cha kilomita 44.

Mheshimiwa Spika, niseme tu kwamba barabara hizi za Mikoa tunaanza kujenga hizi barabara kuu ili kuunganisha nchi nzima barabara za Mikoa yote katika kiwango cha lami, tukimaliza hizo tutaingia kwenye barabara za Mikoa. Sasa barabara hii inayozungumza hapa ni mojawapo katika barabara za Mikoa na ndiyo maana nimesema tutaanza na hizo kilometa 44 kujenga kwa kiwango cha lami.

SPIKA: Naomba tuendelee na Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi, Mheshimiwa Dustan Mkapa anauliza swali hilo kwa niaba yake Mheshimiwa Mtutura.

Na. 224

Kujenga Kituo cha Polisi cha Wilaya ya Nanyumbu

MHE. MTUTURA A. MTUTURA (K.n.y. MHE. DUNSTAN D. MKAPA) aliuliza:-

Je, ni lini Serikali itajenga Kituo cha Polisi cha Wilaya ya Nanyumbu katika Makao Makuu ya Wilaya Mangaka.

NAIBU WAZIRI WA MAJI (K.n.y. WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI) alijibu:-

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi, napenda kujibu swali la Mheshimiwa Dunstan Daniel Mkapa, Mbunge wa Nanyumbu kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, Jamhuri ya Muungano wa Tanzania inazo Wilaya za Kipolisi 162 na kati ya Wilaya hizo tumefanikiwa kujenga Vituo vya Polisi katika Wilaya 97. Serikali ina mpango wa kujenga vituo vya Polisi katika Wilaya 65 zilizosalia, kutegemea na upatikanaji wa fedha toka Serikalini na au kwa wadau mbalimbali.

Mheshimiwa Spika, namwomba Mheshimiwa Mbunge avute subira hadi hapo hali ya fedha itakapokuwa nzuri au kupata nguvu ya kifedha kutoka kwa wadau werevu tutakamilisha ujenzi wa Vituo vya Polisi katika Wilaya zilizosalia Nanyumbu ikiwa miongoni mwao. Suala la kuwahamasisha wananchi wakaanza kazi hii litaleta ari na kuharakisha kutimiza azma hii.

MHE. MTUTURA A. MTUTURA: Mheshimiwa Spika, kwanza naipongeza Serikali kwa majibu mazuri. Wilaya ya Nanyumbu ambayo Makao Makuu yake yapo pale Mangaka mara nyingi huwa wanatumia gari aina ya *Landrover* kuwasafirisha mahabusu umbali wa kilomita 60 kutoka Mangaka hadi Masasi Mjini. Je, Serikali itakuwa tayari kuipa kipaumbele Wilaya ya Mangaka kupata kituo hicho cha Polisi pale uwezo wa Serikali utakapopatikana? (*Kicheko*)

Mheshimiwa Spika, swali la pili, kwa kuwa, kama nilivyoeleza katika swali la kwanza kwamba, Wilaya hii huwa inatumia gari la *Landrover* kupeleka Mahabusu Masasi na kwenda kuwachukua kuwaleta Mahakamani na gari hii ni moja. Je, Serikali iko tayari kuwaongezea gari ili kuongeza ufanisi katika kuwasafirisha hao mahabusu na wafungwa kutoka Mangaka hadi Masasi Mjini. (*Makofi*)

Nakala ya Mtandao (Online Document)

NAIBU WAZIRI WA MAJI (K.n.y WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI): Mheshimiwa Spika, kama nilivyosema katika majibu yangu ya msingi ni kwamba, Serikali ina mpango wa kujenga vituo 65 na namwahidi kwamba Wilaya ya Nanyumbu ni miongoni mwa Wilaya hizo zitakazojengwa vituo.

Mheshimiwa Spika, pili, tunatambua tatizo hilo la magari kuwa ni tatizo la nchi nzima, lakini Wizara ya Mambo ya Ndani tayari imewasilisha Serikalini maombi ya fedha ili kununua magari mapya 777. Hivyo, nalo tutaliangalia katika mgawo huo.

MHE. VINCENT J. NYERERE: Mheshimiwa Spika, ahsante. Mbali na juhudi za Serikali za kujenga Vituo vya Polisi, baadhi ya Vituo vya Polisi vimegeuka kuwa nyumba za mateso na mauaji, hivi tunavyoongea kuna kijana John Ekama Chai anazikwa leo Musoma Mjini baada ya kuuawa mikononi mwa Polisi;

Je, ni lini Serikali sasa itaamua kuchukua hatua kwa Askari mmoja mmoja anayekiuka maadili ya kazi kuliko kuwafukuza Mawaziri kila siku? *(Makofi)*

NAIBU WAZIRI WA MAJI (K.n.y. WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI): Mheshimiwa Spika, kwanza niseme tu kwamba, bado sijapata taarifa hizo rasmi, lakini nitawasiliana ili tuweze kuthibitisha taarifa hizo. Pia niseme kwamba Serikali haiwezi kufanya makusudi kwa mauaji ya raia wake na kwamba pale ambapo patathibitika, basi taratibu mbalimbali ndani ya Jeshi zitachukuliwa.

MHE. AGRIPINA Z. BUYOGELA: Mheshimiwa Spika, nakushukuru kwa kunipa nafasi niulize swali dogo la nyongeza. Katika Kijiji cha Kasangezi, Jimbo la Kasulu Vijijini wananchi wamejitolea kujenga kituo cha Polisi na mimi kama Mbunge wao nimewachangia fedha shilingi milioni tano kupitia Mfuko wa Jimbo, Je, Serikali itakuwa tayari kuwaongezea fedha ili kituo hicho kiweze kukamilika haraka kwa sababu pale pana tatizo la ujambazi?

SPIKA: Swali ni jipya kabisa, kwa hiyo usipojibiwa ujue tena.

NAIBU WAZIRI WA MAJI (K.n.y. WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI): Mheshimiwa Spika, kwanza nikupongeze sana kwa kazi nzuri ambayo umeonesha ni namna gani unaweza ukawahamasisha wananchi wakajenga kituo. Kama nilivyosema mahitaji ya vituo ni makubwa kwa nchi nzima, tatizo letu kubwa ni fedha, kwa hapa siwezi kuwahidi ila nitamwambia Waziri mwenye dhamana juu ya suala hili.

SPIKA: Ahsante. Tuendeleo na swali linalofuata, Mheshimiwa Moses Machali anapaswa kuuliza kwa niaba yake Mheshimiwa Mkosamali.

Na. 225

Kuimarisha Ulinzi wa Viongozi wa Wabunge

MHE. FELIX F. MKOSAMALI (K.n.y MHE. MOSES J. MACHALI) aliuliza:-

Hivi sasa Viongozi mbalimbali wakiwemo Wabunge wamekuwa wakivamiwa mitaani na hata majumbani mwao na kupigwa na watu wasiojulikana.

Je, Serikali haioni umuhimu wa kuwapatia Wabunge na Viongozi wengine Askari wa kuwalinda dhidi ya watu wabaya?

NAIBU WAZIRI WA MAJI (K.n.y. WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI alijibu:-

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi, napenda kujibu swali la Mheshimiwa Moses Joseph Machali, Mbunge wa Kasulu Mjini, kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, katika kutoa Ulinzi kwa Viongozi, Jeshi la Polisi linazingatia Sheria ya Jeshi la Polisi na Polisi Wasaidizi, Sura Na. 322 kama ilivyofanyiwa mapitio mwaka 2002 pamoja na PGO Na. 291 na 316. Chini ya Sheria na Kanuni hizo Viongozi wanaostahili Ulinzi wa Jeshi la Polisi ni Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Makamu wa Kwanza wa Rais wa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar, Makamu wa Pili wa Rais wa Serikali ya Mapinduzi Zanzibar, Marais Wastaafu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania wale wa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar na Mawaziri Wakuu wastaafu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

Mheshimiwa Spika, wengine ni Mawaziri, Viongozi Wastaafu wa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar, Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Spika wa Baraza la Wawakilishi Zanzibar, Jaji Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Jaji Mkuu wa Serikali ya Mapinduzi Zanzibar na Wakuu wa Vyombo vya ulinzi na Usalama.

Mheshimiwa Spika, kufuatia maelezo hayo ya kisheria, ulinzi kwa Waheshimiwa Wabunge, Viongozi wengine na Raia wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa ujumla wao hutegemea mahitaji mahsusi hasa pale patakapojitokeza matishio ya usalama dhidi ya raia au mali zao. Jeshi la Polisi litaendelea kuchukua hatua za dharura za kuimarisha ulinzi na usalama kukabiliana na matishio ya aina hiyo ili kuhakikisha kwamba ulinzi na usalama unakuwepo.

Mheshimiwa Spika, naomba nitumie fursa hii kuwaomba Waheshimiwa Wabunge, Viongozi na Raia wote kwa ujumla kujiepusha na tabia hatarishi na kutoa taarifa za viashiria vya uhalifu na wahalifu mara moja kwa Jeshi la Polisi au kwa Mamlaka husika ili hatua stahiki zichukuliwe.

MHE. FELIX F. MKOSAMALI: Mheshimiwa Spika, nashukuru. Unajua swali hili linatuhusu sisi Wabunge wote na Serikali inapokuwa inajibu maswali yanayowahusu Wabunge ni lazima iwe *serious* sana. *(Kicheko)*

Mheshimiwa Spika, nina maswali mawili ya nyongeza. Swali la kwanza, Wabunge tunafanya kazi ngumu ya kuuliza watu wala rushwa, mafisadi na kadhalika na tukiwa hapa ndani tuna walinzi wengi sana, lakini tunapotoka kila Mbunge anajua aishi vipi, afanye anavyojua, hakuna ulinzi, kwa nini Serikal isilete marekebisho ya sheria hii ili kila Mbunge awe anapewa mlinzi kama wanavyofanya Kenya na Uganda kwa sababu tumeshaona Wabunge wanavamiwa? *(Makofi)*

Mheshimiwa Spika, swali la pili, nchi hii inatoa ulinzi kwenye haya majibu kwa Mkuu wa Wilaya ambaye hata akifa ni kuteua tu, Mbunge akifa tunatumia mabilioni ya shilingi, Mawaziri Serikali inajipendelea inatoa ulinzi kwa Mawaziri, Wakuu wa Wilaya, Wakuu wa Mikoa, watu wadogo wadogo ambao hata hawafanyi kazi kama sisi Wabunge. Kwa nini Serikali isitoe ulinzi kwa Wabunge mara moja na isiwe inatoa majibu marahisi kwa mambo yanayowahusu Wabunge. *(Makofi/Kicheko)*

SPIKA: Huyo ndiye Mkosamali. Mheshimiwa Waziri wa Nchi! *(Kicheko)*

WAZIRI WA NCHI, OFISI YA WAZIRI MKUU, SERA, URATIBU NA BUNGE: Mheshimiwa Spika...

SPIKA: Haya basi msikilize majibu *serious*.

WAZIRI WA NCHI, OFISI YA WAZIRI MKUU, SERA, URATIBU NA BUNGE: Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Mheshimiwa Waziri wa Mambo ya Ndani, napenda kujibu maswali mawili ya nyongeza ya Mheshimiwa Mkosamali, ukiacha hizi porojo za mwisho kwamba Wakuu wa Mikoa na Wakuu wa Wilaya ni watu wadogowadogo. *(Makofi)*

Mheshimiwa Spika, Wakuu wa Wilaya na Wakuu wa Mikoa si watu wadogo wadogo kama anavyoona, ni Viongozi wanaosimamia na kutekeleza shughuli za Jamhuri kwa mujibu wa sheria. Yale wanayoyapata Wakuu wa Wilaya na Wakuu wa Mikoa yapo katika masharti yao ya kazi. *(Makofi)*

Mheshimiwa Spika, kwa kifupi nataka nijibu swali la msingi la Mheshimiwa Machali na swali lililoulizwa la nyongeza la Mheshimiwa Mkosamali kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, haya wanayoyapata Waheshimiwa Majaji na wote tuliowaorodhesha yapo kwenye masharti yao ya kazi. Bunge ni mhimili unaojitegemea, hata mara moja Serikali hatuwezi kuamua mambo yanayowafaa Wabunge.

Mheshimiwa Spika, kwa hiyo, hili jambo mimi kama Kamishna na Makamishna tuliopo hapa tumelisikia kwa sababu ni jukumu la mhimili kushauriana na Serikali juu ya masharti ya kazi na mambo mbalimbali yanayofanana na hadhi ya Wabunge. Ninyi mna uzoefu hapa, mambo mengi tunayofanya ya kwetu ya Bunge huwa hatuulizi hapa, huwa tunapitia Tume, tunazungumza wenyewe, tunaelewana, tunayatengenezea utaratibu. Yapo mambo mengi tumefanikiwa hapa kwa utaratibu huo.

Mheshimiwa Spika, kwa hiyo, nakushauri Mheshimiwa Machali kupitia Mheshimiwa Mkosamali, jambo hili ni letu wote, tulifikishe kwa utaratibu wa kawaida, mimi nimesikia na huyo jirani yako ni Kamishna amesikia, tulifikishe kwa utaratibu wa kawaida ili tulizungumze kwa pamoja ili tuone kama ni muafaka kwa pamoja ili tuweze kushauriana na kutumia mamlaka tuliyonayo kupitia chombo chetu cha Tume.

SPIKA: Muda wa maswali umekwisha saa nyingi, hivyo nimekopa *time*.

Waheshimiwa Wabunge naomba niwatambue wageni tulionao katika Ukumbi wetu. Spika akisimama wewe unakaa.

Tunao wageni wa Mheshimiwa Susan Limbweni Kiwanga ambao ni wanafunzi 40 kutoka Chuo cha Uguzi cha Edgar Maranta Ifakara Morogoro, naomba Wauguzi wetu wasimame walipo, ahsante sana. Tumefurahi kuwaoneni. *(Makofi)*

Tunao wageni wa Mheshimiwa Ritta Kabati ambao ni wanafunzi 47 na Walimu 10 kutoka shule ya Sabasaba ya Halmashauri ya Manispaa ya Iringa, naomba na hao pia wasimame na Walimu wao kama wapo ndani, Inawezekana wamekosa nafasi.

Waheshimiwa Wabunge tuna wageni wa Mheshimiwa Amos Makalla, Naibu Waziri wa Maji na Mbunge wa Mvomero ambao ni wanafunzi 44 na Walimu tisa kutoka shule ya Sekondari ya Nasoro Seif ya Mtibwa, Wilayani Mvomero na wanafunzi wawili kutoka shule ya Sekondari ya Dodoma, naomba hawa wasimame, naona jana mlikosa nafasi. *(Makofi)*

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Waheshimiwa Wabunge, naomba mkae chini na mtulie. Naomba wageni hawa wasimame walipo, ahsante sana na karibuni sana.

Waheshimiwa Wabunge, tuna wageni wa Waheshimiwa Wabunge wote wa Mkoa wa Tabora ambao ni wanafunzi 70 kutoka Chuo Kikuu cha Dodoma wanaotoka Mkoa wa Tabora. Naomba wanafunzi wasimame walipo, ahsante sana. *(Makofi)*

Ukiangalia watu wamesoma wengi, sasa wote hawa kama wanatoka Tabora peke yake wakimaliza si kazi nzuri? Someni kwa bidii watoto. *(Makofi)*

Tunaye mgeni wa Mheshimiwa Deo Sanga ambaye ni Kiongozi wa Shirikisho la Kilimo cha Mbogamboga na matunda Njombe Ndugu Oscar Kihombo naomba asimame huyu mjasiriamali wa mbogamboga sijui yupo wapi, ahsante karibu. *(Makofi)*

Tuna wageni watatu wa Mheshimiwa Sylvester Kasulumbayi, kutoka Maswa wakiongozwa na Ndugu Florensia Sitta Ngisa wasimame wote wageni hawa, ahsante sana, nashukuru yupo na mtoto mdogo pale ahsante. *(Makofi)*

Pia tuna wageni watatu wa Mheshimiwa Mchungaji Mwanjale wakiongozwa na ndugu Kumotola, Katibu Msaidizi wa Chama na Mhasibu wa Wilaya Mbeya Vijijini, naomba hawa wasimame walipo, ahsante karibuni sana tumewaona. *(Makofi)*

Kuna wageni waliokuja Bungeni kwa ajili ya mafunzo, ni wanafunzi 78 na Walimu watatu kutoka shule ya awali na msingi ya Mtakatifu Theresia, Mbezi Louis, Dar es Salaam, naomba hawa watoto na Walimu wao wasimame walipo. Ahsanteni sana watoto naomba msome sana, tena kwa bidii na Walimu pia asanteni sana kwa kuwaleta watoto. *(Makofi)*

Tuna wanafunzi 60 kutoka shule ya *Southern Highlands* ya Mafinga na hawa wasimame walipo. Watakuwa wamekosa nafasi, labda tutawatangaza tena baadaye.

Mheshimiwa Kibona!

MHE. ALIKO N. KIBONA: Mheshimiwa Spika, nashukuru kwa kunipa nafasi. Nasimama kwa kanuni ya 68(7) ikienda sambamba na 48(2)(a).

Mheshimiwa Spika, nazungumzia jambo mahsusi katika mpaka wa Tanzania na Malawi kule Wilayani Ileje, siku za karibuni wiki iliyopita na sijajua kama itatokea tena kama leo, kuna ndege inatoka Malawi kuja upande wa Tanzania ikizunguzunguka mpakani kwenye vijiji jirani na kuleta hofu kwa wananchi, watoto wa shule wanakimbia hawawezi kusoma, mamlaka zilizoko kule hazijajua ni nini kinatokea.

Mheshimiwa Spika, sasa naomba Mwongozo wako kama niko sahihi kufikiria kwamba, kuitaka Serikali kwa niaba ya wananchi wa Ileje kwa vyovyote na Watanzania wote, kwanza kujua ile ndege inatoka wapi, inafanya nini na kama Serikali inafahamu jambo hilo isingekuwa vizuri kuwafahamisha wakazi wa Ileje hususani Mkuu wa Wilaya ili kuwa-sensitize wananchi wasiwe na hofu juu ya jambo hili. *(Makofi)*

Mheshimiwa Spika, unafahamu siku za karibuni mahusiano...

SPIKA: Mwongozo unakuwa mfupi.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

MHE. ALIKO N. KIBONA: Mheshimiwa Spika, hii nimeileta kwa kuzingatia mahusiano ya Tanzania na Malawi kwa siku za karibuni.

Mheshimiwa Spika, ahsante.

SPIKA: Ahsante. Mheshimiwa Mkosamali!

MHE. FELIX F. MKOSAMALI: Mheshimiwa Spika, nami naomba Mwongozo wako kwa mujibu wa Kanuni ya 68(7) kuhusu swali ambalo nimeuliza la nyongeza halijajibiwa vizuri. Nimeuliza Serikali ilete Muswada hapa kuhusu ulinzi wa Wabunge, mimi nimeshanusurika kutekwa dakika nane. Sasa kama Wabunge hatuwezi kujitetea na kuwaagiza wao walete Muswada huu tutamtetea nani? Nimeuliza swali ni lini inaleta Muswada huu wa kurekebisha hii sheria, yeye anajibu Tume ikakutane, atuambie hii sheria inaletwa lini ili Wabunge wapate ulinzi. Tunazungumza mambo ya wizi hapa, hayo majibu hayatoshi na hamna mtu aliyesema porojo hapa.

SPIKA: Hakuna ugomvi. Haya naomba ukae. Tatizo ni mtu anajibu mwenyewe, hataki kutuambia jibu lake, halafu anasema wengine hawajajibu. Alivyojibu Waziri anasema hili swali mkalishughulikie kwenye Tume sasa hiyo tena siyo swali.

Vile vile hakuna Muswada unaoibuka tu hivi kwa ujumla, kuna utaratibu wake, kama litatokea huko mnakosema litokee linaanza kujenga Muswada baadaye kama ni lazima. Nadhani tunaendelea.

UCHAGUZI

Uchaguzi wa Mjumbe Mmoja wa Bodi ya Kumbukumbu ya Mwalimu Nyerere

Uchaguzi wa Mjumbe kwenye Jumuiya ya Mabunge ya Nchi za Kusini mwa Afrika, SADC-PF

SPIKA: Katibu ndiyo msimamizi wa Uchaguzi huu, swali alilouliza Mheshimiwa Kibona linahitaji kufanyiwa kazi nzuri zaidi kuliko kujibu hapa sasa hivi. Msimamizi wa Uchaguzi!

KATIBU WA BUNGE - DKT. THOMAS D. KASHILILLAH: Waheshimiwa Wabunge, kwa mujibu wa *Order Paper* kutakuwa na uchaguzi wa kujaza nafasi mbili kama ambavyo tuliwatangazia tarehe nne (4).

Kwa madhumuni hayo, naomba sasa nitoe...

SPIKA: Naomba mtulie ili tumsikilize.

KATIBU WA BUNGE - DKT. THOMAS D. KASHILILLAH: Mheshimiwa Spika, naomba sasa nitoe maelezo mafupi kuhusu utaratibu wa uchaguzi.

Mheshimiwa Spika, leo tunawasilisha wagombea wa nafasi ya kwanza walioomba Chuo cha Kumbukumbu ya Mwalimu Nyerere (*The Mwalimu Nyerere Memorial Academy*) nafasi moja baada ya Mjumbe mmoja kumaliza muda wake.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Pili, ni nafasi ya Mwakilishi wa Bunge la Jamhuri katika Jumuiya ya Mabunge ya Nchi za Kusini mwa Afrika (SADC) baada ya Mheshimiwa Dkt. Titus Kamani kuteuliwa kuwa Waziri.

Mheshimiwa Spika, baada ya kutoa tangazo, Wabunge kadhaa waliomba nafasi hizo na zoezi letu la *nomination* tunaomba tuwasilishe majina yafuatayo pamoja na nafasi zinazogombaniwa.

Chuo cha Kumbukumbu ya Mwalimu Nyerere, walioomba ni Mheshimiwa Terezya Luoga Huvisa na Mheshimiwa Mussa Haji Kombo.

Walioomba kugombea nafasi moja katika Jumuiya ya Mabunge ya Nchi mwa Afrika (SADC) ni Mheshimiwa Augustino Manyanda Masele na Mheshimiwa Goodluck Joseph Ole-Medeye. *(Makofi)*

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa kifungu cha 8(2)(b) cha Nyongeza ya Pili ya Kanuni za Bunge, kila mgombea atatakiwa afike mbele ya wapiga kura yaani ninyi Waheshimiwa Wabunge ajiieleze, aulizwe maswali kama yatakuwepo na kuomba kura na baadaye kura zitagawiwa na matokeo yatatangazwa.

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, naomba sasa nirejeshe kwako ili zoezi la kuwaita wagombea wa nafasi ya kwanza liweze kuanza na Wabunge waweze kupata nafasi kwanza wagombea kujieleza, kuulizwa maswali na pili kuomba kura.

Mheshimiwa Spika, naomba kurejesha kwako.

SPIKA: Ahsante. Tutampa Mjumbe kujieleza dakika ngapi?

WABUNGE FULANI: Tatu.

SPIKA: Tatu?

WABUNGE FULANI: Ndiyo.

SPIKA: Sawa.

KATIBU WA BUNGE - DKT. THOMAS D. KASHILILLAH: Wagombea wanatakiwa kutoka nje.

SPIKA: Eee, watatoka nje. Ile nafasi ya pili ya SADC PF tunawauliza kwa Kiingereza, ndiyo lugha ambayo inatumika huko.

Kwa hiyo, namwomba Mheshimiwa, nitafuata kama yalivyoandikwa, Mheshimiwa Mussa Haji Kombo atoke nje kwa dakika, tutakwita baadaye. *(Makofi)*

Maswali tutauliza matatu kama yapo. Mheshimiwa Kombo tembea basi. *(Kicheko)*

Mheshimiwa Dkt. Huvisa ajiandae kuja mbele. Mnauliza habari ya *bodyguards* tayari wameshaanza kujitolea, wameshaanza kujitolea *bodyguards*. Kwenye *microphone*, kaa karibu na *microphone*. Mheshimiwa Dkt. Huvisa, naomba tuanze kazi.

Mheshimiwa Dkt. Huvisa. Mbele yako ni Waheshimiwa Wabunge ambao watapiga kura kuchagua Mjumbe mmoja kwenda kwenye Chuo cha Kumbukumbu ya Mwalimu Nyerere. Sasa tunakupa dakika tatu uweze kujieleza. *(Kicheko/Makofi)*

Nakala ya Mtandao (Online Document)

MHE. DKT. TEREZYA P.L. HUVISA: Mheshimiwa Spika, ahsante sana kwa kunipa nafasi hii ili niweze kujieleza kugombea ujumbe wa Bodi ya Chuo cha Kumbukumbu cha Mwalimu Nyerere. Kama mnavyojua Waheshimiwa Wabunge, mimi ni Terezya Luoga Huvisa. Naomba nafasi hiyo kwa sababu naimudu, nina elimu ya Shahada *level* ya *Ph.D* na Wwalimu wangu wapo hapa, Profesa Msola na Profesa Mwandosya na wengine, lakini pia nimefanya vyuo vikuu zaidi ya miaka 20.

Mheshimiwa Spika, nina wanafunzi wangu hapa akina Lusinde, Tundu Lissu na wengine akina Ridhiwani Kikwete, wote ni wanafunzi wangu. Kwa hiyo, nina uzoefu kwa sababu nimelea wanafunzi. Nimekuwa *Director* wa *Student Services* zaidi ya miaka 10 na nimefanya kazi nyingi.

Vile vile nimekuwa Mwenyekiti wa Washauri wa Wanafunzi, Vyuo Vikuu Tanzania kwa zaidi ya miaka sita, kwa hiyo, nina uzoefu. Pia nilishakuwa *Part Time Lecturer* wa Chuo cha *Mwalimu Memorial University* pamoja na Chuo Kikuu cha Dar es Salaam. Kwa hiyo, nina uzoefu wa kutosha.

Mheshimiwa Spika, kutokana na kazi nilizofanya, naamini naweza nikafanya kazi vizuri zaidi, lakini pia Chuo kile kinatishiwa na mabadiliko ya tabianchi, kinazama, maeneo chepechepe na owevu pia naweza kuyatunza. *(Kicheko/Makofi)*

Mheshimiwa Spika, kwa hiyo, naomba kura yako, Viongozi wa Serikali na Mawaziri naomba kura zenu, Viongozi wa Kambi Rasmi ya Upinzani naomba kura zenu na Waheshimiwa Wabunge wote kwa ujumla naomba kura zenu. *(Makofi)*

SPIKA: Haya maswali! Wanafunzi ndiyo wanaanza kukuuliza, Mheshimiwa Silinde!

MHE. DAVID E. SILINDE: Mheshimiwa Spika, nashukuru sana na nikupongeze sana Mwalimu wangu kwa kuomba nafasi hii. Nina swali moja tu dogo kwamba tumekuwa tukichagua Wajumbe wa Bodi mbalimbali kwenda kwenye Vyuo Vikuu, lakini tumekuwa hatupati mrejesho. Sasa wewe kama Mwalimu wangu nataka sasa unihakikishie kwamba tutapataje mrejesho wa yale mnayoyajadili kule ili yaweze kutusaidia katika mustakabali wa elimu katika Taifa letu? *(Makofi)*

SPIKA: Mheshimiwa Dkt. Huvisa, majibu!

MHE. DKT. TEREZYA P.L. HUVISA: Mheshimiwa Spika, nashukuru sana kwa swali zuri. Kama Mheshimiwa Silinde alivyosema ni mwanafunzi wangu na ananijua jinsi nilivyo mahiri. Kwa hiyo kurejesha mrejesho si tatizo, naahidi nitarejesha mambo yote hasa matokeo muhimu ya Vyuo Vikuu, hususan hiki Chuo Kikuu cha Mwalimu Nyerere. Kwa hiyo, sina tatizo na kuleta mrejesho. *(Kicheko)*

SPIKA: Swali la pili. Mheshimiwa Maryam Msabaha.

MHE. MARYAM S. MSABAHA: Mheshimiwa Spika, ahsante. Nami nimwulize mgombea swali dogo la nyongeza. *(Kicheko)*

Mheshimiwa Spika, nimwulize swali. Mheshimiwa naomba nikuulize, unagombea Bodi ya Mwalimu Nyerere, lakini nataka nikuulize Mkuu wa Chuo ni nani, jina lake ni nani?

SPIKA: Haya, ni sawa.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

MHE. DKT. TEREZYA P.L. HUVISA: Nashukuru kwa swali zuri. Kuwajua Wakuu wa Vyuu, kwangu sioni kama ni kitu cha msingi sana, lakini nitawafahamu nitakapokwenda kule. Kwa sababu nina mahusiano nao ya karibu Mkuu wa Chuo niliyekuwa namfahamu alishastaafu, najua sasa hivi kuna Mkuu mwingine wa Chuo. *(Makofi)*

SPIKA: Swali la mwisho najaribu kuangalia *diversity*. Mheshimiwa Sophia Simba!

MHE. SOPHIA M. SIMBA – WAZIRI WA MAENDELEO YA JAMII, JINSIA NA WATOTO: Mheshimiwa Spika, ahsante naomba kumwuliza Mheshimiwa Huvisa, tukimpa hii nafasi akiwepo kule katika kile Chuo atafanya jitihada gani kuhakikisha wanafunzi wa kike hawapotoshwi potoshwi na mambo ya kisiku hizi? Ahsante. *(Makofi)*

SPIKA: Mheshimiwa Huvisa, majibu!

MHE. DKT. TEREZYA P.L. HUVISA: Nashukuru kwa swali zuri na hili swali lililoulizwa ndiyo hasa fani yangu kama *Dean of Students* na *Deputy Director Student Services*. Kwa miaka yote niko Chuo Kikuu nilikuwa natetea maslahi ya wanafunzi hasa wasichana. Wasichana wana matatizo makubwa mawili; moja ya kunyanyaswa kijinsia. Kwa mfano, *University of Dar es Salaam* tulianzisha Semina mahususi kwa ajili ya kuwamotisha wanafunzi wa kike. Kuna wale ambao walikuwa wanachukuliwa, walikuwa wanaitwa viwango duni. *(Makofi)*

Kwa hiyo, tuliwapa motisha kuwajengea ari wasijisikie hivyo na hatimaye waliweza kufaulu vizuri kabisa. Kwa hiyo, mambo haya nayamudu kabisa, nitawatetea wanafunzi ili waweze kusoma vizuri. Vile vile siku hizi kuna unyanyasaji hata kwa upande wa wavulana, watoto wa kiume pia wananyanyaswa na wasichana. Kwa hiyo, wote kwa ujumla nitawatetea. *(Makofi)*

SPIKA: Ahsante. Maswali matatu tumeshayapokea. Sasa omba kura zako.

MHE. DKT. TEREZYA P.L. HUVISA: Kwa heshima na taadhima, Mheshimiwa Spika, Waheshimiwa Viongozi wa Serikali, Mawaziri, Waheshimiwa Wabunge wote kwa ujumla, Viongozi wa Kambi Rasmi ya Upinzani naomba kura zenu. Ahsante sana. *(Makofi)*

SPIKA: Ahsante. Sasa tumwite Mheshimiwa Mussa Haji Kombo. Naomba aingie Mheshimiwa Mussa.

(Hapa Mheshimiwa Mussa Haji Kombo aliingia Ukumbini)

SPIKA: Mheshimiwa Mussa Haji Kombo, mbele yako ni Waheshimiwa Wabunge, wanapenda kusikiliza maelezo yako, tutakupa dakika tatu na baadaye tutakupa maswali matatu kama yapo. Mheshimiwa Mussa! *(Makofi)*

MHE. MUSSA HAJI KOMBO: Mheshimiwa Spika, Waheshimiwa Wabunge wenzangu, mimi naitwa Mussa Haji Kombo. Nimezaliwa tarehe 2 Februari, 1949.

Mheshimiwa Spika, nimepata elimu ya ndani skuli moja inaitwa Mchakaeni, Chakechake, skuli ya pili inaitwa *France Mission School*, Mtambile, halafu nikaingia *Secondary School*, Mheshimiwa Spika, nikasoma pia Chuo Kikuu cha IDM.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Mheshimiwa Spika, nchi za nje nilizosoma; nimesoma Russia, Bulgaria, Romania, Moscow, East Germany. *(Makofi/Kicheko)*

Mheshimiwa Spika, bahati nzuri sana kwa mamlaka niliyokuwa nayo katika Chama cha Mapinduzi, niliwahi kusomeshwa Israel na nimesomeshwa South Africa. *(Makofi)*

Mheshimiwa Spika, Chuo hiki ni Chuo kikubwa sana, cha mtu ambaye ana sifa kubwa katika nchi yetu na dunia. Yule ambaye anaonekana anafaa kuwa Mjumbe wa Chuo hiki ni yule ambaye alilelewa na huyu Mzee. *(Makofi)*

Mheshimiwa Spika, natokea katika ukoo wa *Afro-Shiraz Party* Zanzibar. Nikaletwa katika Chama cha Mapinduzi baada ya vyama viwili hivi kuungana. Sasa kule Zanzibar kuna chuo kama hiki na kwa sababu kuna chuo kama hiki चाहितaji kupata mwakilishi, mjumbe wa Bodi ambaye atakayesimamia mazuri ya huyu bwana ambaye ni baba yetu wa Taifa. *(Makofi)*

Mheshimiwa Spika, kwa maelezo hayo mgombea pekee anayefaa ni yule mtoto anayetoka katika mifupa ya damu hii. Naomba kura zenu. *(Makofi)*

SPIKA: Ahsante. Maswali, Mheshimiwa *Engineer* Manyanya!

MHE. ENG. STELLA M. MANYANYA: Mheshimiwa Spika, ahsante sana. Kufuatia maelezo ambayo Mheshimiwa mgombea ameyazungumza ambayo kwa kweli yamenisisimua sana hasa ukizingatia kwamba inaonekana alikuwa ni muumini mkubwa sana wa Hayati Baba Mwalimu Nyerere na ni mmoja wa watu ambao walipata fursa nyingi ndani na nje ya nchi katika kuendeleza mshikamano.

Vile vile umesema wewe ni muumini mkubwa wa Mwalimu Nyerere, naomba nikuulize swali Mheshimiwa mgombea. Kupitia nyakati mbalimbali tumekuona ukienda tofauti na hayo uliyoyaeleza. *(Makofi)*

Mfano, kushindwa kujadili Katiba kwa pamoja na kujiundia chombo kingine ambacho hata hakijasajiliwa. Mheshimiwa mgombea tukikuchagua wewe sasa hivi kule, utakwenda kuleta Sera za mshikamano au za kutengana? *(Makofi)*

MBUNGE FULANI: Hilo siyo swali.

SPIKA: Mheshimiwa Mussa Haji Kombo!

MHE. MUSSA HAJI KOMBO: Mheshimiwa Spika, naomba radhi sana na nafurahi sana kuona kumbe bado katika Wabunge wa Bunge hili wana mawazo ya Chama gani, sijui nini. Nasema uwezo niliokuwa nao na nilio nao, unanisikia Mheshimiwa Spika. Napenda kukwambieni ingekuwa bado kuna CCM peke yake, basi mimi ningekuwa CCM kuliko nyote nyie. Mnanifahamu! *(Makofi)*

Sasa ukija kwenye *ideology* ya kwamba hukubaliani na UKAWA sijui na nini, ni mazungumzo ya ndani ya vyama. Mimi naeleza uwezo wangu wa kusaidia hili. *(Makofi)*

SPIKA: Swali la pili, Mheshimiwa Mchemba! Swali la tatu lazima litoke huko. *(Makofi)*

MHE. MWIGULU L. MCHEMBA: Mheshimiwa Spika, nataka nimwulize swali dogo mgombea. Wanafunzi wetu wa vyuo vikuu wana changamoto moja kubwa ya kifika kwamba

Nakala ya Mtandao (Online Document)

bado wote wanawaza kuajiriwa na Serikali na wanaomaliza vyuo hata wakimaliza *level* ya *diploma* ama *certificate* wanawaza ajira badala ya kuwaza hata kujiendeleza kupata masomo zaidi.

Kwa hiyo, kisaikolojia wanahitaji kuhamasishwa sana na wewe ninavyokufahamu tangu nije hapa Bungeni ni mtu wa kususasusa sana, hivi utakapopata hiyo changamoto utawashawishi namna gani ili waweze kufunguka kisaikolojia? (Makofi/Kicheko)

SPIKA: Mheshimiwa Mussa Kombo!

MHE. MUSSA HAJI KOMBO: Mheshimiwa Spika, nafurahi sana kusikia suala hili linatoka kwa mtoto mdogo sana wangu. Nimekuwa Katibu Msaidizi Mkuu wa Mkoa wa Shinyanga wa Chama cha Mapinduzi, yule bado alikuwa bado anachunga vibuzi buzi. Sasa nilifikiri Naibu Waziri wa Fedha na Mjumbe wa Kamati Kuu ya CCM ataniuliza swali lenye manufaa. (Kicheko)

Mheshimiwa Spika, sasa naomba kujibu hili swali. (Makofi)

Taratibu za elimu yetu Tanzania lazima wanafunzi hawa wakitoka Chuo Kikuu wawe wanayumba yumba, wana ombaomba, kwa sababu sisi Tanzania hatuwafanyi hawa wanafunzi kwamba wao waweze kujajiri wenyewe. Nichukue mfano mdogo, Zimbabwe wanafunzi wao wakitoka Chuo Kikuu wanapata ardhi, wanakopeshwa trekta, wanapewa kila kitu cha maendeleo. (Makofi)

Sasa niache niende kwenye hivi Vyuo niwe Mjumbe wa Bodi, nisaidie *Policy* ya nchi. (Makofi)

SPIKA: Swali la mwisho. Nasubiri upande huu *diversity*. Aaa, Mchungaji Msigwa.

MHE. MCH. PETER S. MSIGWA: Kwa kuwa maelezo yako unaonekana ni Mbunge mahiri, unayeweza kufanya kazi kwa weledi. Unawashuri nini Watawala ambao wamesababisha elimu idumae kama Mbunge mahiri unayetaka kuwa Mjumbe wa Bodi? (Makofi/Kicheko)

SPIKA: Unakwenda kuwashuri huko huko. Mheshimiwa Mussa Haji Kombo!

MHE. MUSSA HAJI KOMBO: Mheshimiwa Spika, naomba kuwaambia wenzangu ambao tuko upande mmoja, mimi nakuja hapa kuomba nafasi ya *Member of Board* ya Kumbukumbu ya Mwalimu Julius Kambarage Nterere. Sitazungumzia uongozi wa Serikali. Inavyofanya Serikali sote Wabunge ni jukumu letu kuyauliza na kufanya. Ninalolisema tusijenge hisia za kisiasa ndani ya jambo ambalo halihusiani. Nasema hivi ikiwa mwanachama wa CCM ambaye kaingia Bunge hili kwa kutokana na chama hicho, akihisi kwamba huyu anafaa, anaweza akanipa kura yake. Ikiwa mwanachama wa CCM bado ni ile *modern slavery* kwamba, siwezi kutoa kura kwa sababu Mtawala wangu atanitia adabu, asitoe kura yake. Naomba sana hilo suala. (Makofi)

Mheshimiwa Spika, hakuna kitu kibaya kama hiki cha sasa cha *modern slavery* halafu ikaingia na *partism*. Sasa nakuombeni Wabunge wenzangu wale wa Chama cha Mapinduzi ambao wao na hawa wenzangu tuko *type* moja, tuna ile *modern slavery*, hatuwezi kuamua mpaka kiongozi wetu aseme.

Mheshimiwa Spika, nafikiri nimejibu hilo swali. (Kicheko/Makofi)

Nakala ya Mtandao (Online Document)

SPIKA: Umemjibu Mheshimiwa Msigwa eeh? *(Kicheko/Makofi)*

Haya, ahsante mgombea. Maswali yalikuwa matatu sasa nakupa nafasi ya mwisho kuomba kura zako.

MHE. MUSSA HAJI KOMBO: Mheshimiwa Spika, kwa sababu ya kunifahamu mimi tangu 1985 - 1990 tulipokuwa Mbunge mwenzangu na kwa hivyo, nakuomba kura yako, na ninajua wewe huwi-controlled na slavery. *(Kicheko/Makofi)*

Mheshimiwa Spika, Waheshimiwa Wabunge wenzangu naomba Wabunge wa CCM nakuombeni kura zenu, ikiwa mnaamini kwamba naweza kuwawakilisha na kukiwakilisha chuo kile cha Zanzibar kikapata nafasi yake nawaombeni kura zenu. Waheshimiwa Wenzangu nawaombeni kura zenu nyote.

Mheshimiwa Spika, na wale ambao wanafikiri kunipa kura yake ni kujiingiza kwenye adhabu, usinipe kura. Ahsante sana. *(Makofi)*

Mheshimiwa Spika, nashukuru. *(Makofi)*

SPIKA: Haya, ahsante sana, tunaomba ukae. *(Makofi)*

Haya tunaendelea hatua nyingine, wote mlioniomba mimi kura, mimi sina kura. Wale wote mlioniomba mimi kura, msiseme Spika naye hakunipa, mimi sina kura. *(Kicheko)*
Mkurugenzi naomba uendeleo, naomba tusikilize.

DKT. THOMAS D. KASHILILAH – KATIBU WA BUNGE: Mheshimiwa Spika, baada ya zoezi hilo sasa tunaomba tutangaze utaratibu wa kupiga kura. Kila mpiga kura atapewa karatasi moja ya kura yenye majina mawili, Mheshimiwa Dkt. Theresa Luoga Huvisa na Mheshimiwa Musa Haji Kombo.

Utapaswa uweke alama ya "v" yaani "vema" na kwa utaratibu ambao tumeuandaa, tutazigawa karatasi za kura mtakapokuwa mmekaa sasa, lakini mtajongea mbele kupiga kura ili tupate idadi halisi ya watakaokuwa wamepiga kura kwa kuwa Waheshimiwa Wabunge kuna wengine wanaingia na kutoka wakati zoezi likiwa linaendelea.

Mheshimiwa Spika, kwa hiyo, baada ya zoezi hilo naomba sasa tusogeze masanduku ya kura ili muweze kuyaona, lakini pia tunaomba karatasi za kura zisogezwe.

(Hapa masanduku ya kupigia kura yalisogezwa)

(Hapa makaratasi ya kupigia kura yalisogezwa)

DKT. THOMAS D. KASHILILAH – KATIBU WA BUNGE: Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Nyongeza ya Pili, naomba nikumbushe, unatakiwa upige...

SPIKA: Naomba tusikilize.

DKT. THOMAS D. KASHILILAH – KATIBU WA BUNGE: Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Nyongeza ya Pili, kila mpiga kura anatakiwa ampigie kura Mjumbe mmoja tu kwa kuweka alama ya "v", ukipiga zaidi ya Mjumbe mmoja kura yako itakuwa imeharibika.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Mheshimiwa Spika, wale ambao wana mahitaji maalum, tunaomba wanguyoosha mkono ili Spika aweze kuwaona na waweze kupelekewa masanduku ya kura hapo walipo kama wapo, lakini wote tunaomba mtakuja kwa utaratibu wa mstari mmoja baada ya mwingine kutumbukiza kura zenu katika masanduku yatakayokuwa hapa mbele.

Mheshimiwa Spika, tunaomba zoezi hilo tuweze kulianza.

SPIKA: Wale wenzetu ambao wana..., kule nyuma, wako wangapi? Mnyooshe mikono. Wapo wanne, wale wapelekewe kule, wapo wane, watano na nani mwingine?

Muwatambue wale ambao itabidi muwapelekee kura wao wenyewe moja kwa moja na wapigie kura kule kule. Kwa hiyo, naamini mtakuja kwa utaratibu kupigia kura hapa mbele, mmoja mmoja na anaweka karatasi yake hapo.

Wanaoshika maboksi, kwa nini anashika mmoja tu? Wanaoshika maboksi ni nani? Si ninyi mnashika maboksi jamani? Shikeni maboksi. Haya zigawiwe karatasi moja, kwanza anzeni na wale kule niliosema, ameenda kupeleka, okay, sawa. Naomba tutulie sasa kila mtu akae mahali pake, ni zoezi fupi sana kama tukitulia.

(Hapa karatasi za kura ziligawiwa)

SPIKA: Waache wagawe, midomo tuifunge kidogo. Hamna taabu, kama mnataka kuongea ongeeni na mimi, haya.

(Hapa karatasi za kura ziliendelea kugawiwa)

SPIKA: Naomba kama kuna mtu ananyoosha mkono jamani, kelele tuzipunguze.

Mje wachache wachache kwa mstari, waje kwa mistari, naomba msimamie mstari mmoja mmoja msije wengi wakajaa hapa. Aah, Mheshimiwa Kombo unaleta fujo sasa. Naomba mje kwa mistari. *(Kicheko)*

(Hapa Kura zilipigwa)

SPIKA: Anza na sehemu moja, halafu wanarudi wanakaa, sio kila mahali.

Waheshimiwa tunaanza na hizi *front desks*. Tunaanza na mistari ya mbele, naomba msimamie, hii tu peke yake inaweza kuleta fujo.

(Hapa kura ziliendelea kupigwa)

SPIKA: Hebu kila mtu, msimamie watu wanaokwenda na kurudi. Mngeenda kwa mistari, kwa *blocks*.

(Hapa kura ziliendelea kupigwa)

SPIKA: Mheshimiwa Mtanda na wenzako hapo.

(Hapa kura ziliendelea kupigwa)

SPIKA: Nategemea wote wamefika kupiga kura hapa. Naamini wote wameshapiga kura, Msimamizi wa Uchaguzi?

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Haya Mheshimiwa Kombo ama unaweza kwenda mwenyewe au utupe mtu atakayekuwa wakala wako au kwenda mwenyewe basi, unaruhusiwa.

MHE. MUSA HAJI KOMBO: Mheshimiwa Spika, kwa sababu, mimi ninajiamini nimeshinda kwa hivyo, ninampeleka Mheshimiwa Msigwa akasimamie kura. *(Makofi)*

SPIKA: Haya, Mheshimiwa Mchungaji Msigwa.

Mheshimiwa Huvisa?

MHE. DKT. TEREZYA P. L. HUVISA: Mheshimiwa Spika, ahsante sana. Mimi nitaenda mimi mwenyewe. *(Makofi/Kicheko)*

SPIKA: Ahsante. Kwa hiyo, maboksi yafungwe na muondoke na wale wasimamizi waende, maana mtu akitangaza ushindi kabla, afadhali mwingine aende mwenyewe. *(Kicheko)*

Msimamizi muende, watahesabu kura kwenye *Speaker's Lounge*, haya, muende.

(Hapa kura zilikwenda kuhesabiwa)

SPIKA: Wakati huo huo tunaingia uchaguzi wa Mwakilishi wa SADC-PF. Tutakapokuja kupiga kura tutakwenda kwa *blocks*, mnaenda hivi mnarudi na *blocks* hivi, tunaingia *block* ya kwanza, ya pili mpaka inaenda huko mstari.

UCHAGUZI WA MJUMBE KWENYE JUMUIYA YA MABUNGE YA NCHI ZA KUSINI MWA AFRIKA SADC – PF

SPIKA: Naomba tutulie tuweze kuwatambua wanaogombea nafasi hii; yuko Mheshimiwa Dkt. Goodluck Joseph Ole-Medeye, atoke nje.

(Hapa mgombea aliyetajwa alitoka nje ya ukumbi)

SPIKA: Naomba utembe kwa kutoka nje.

Kwa hiyo, namuita Mheshimiwa Augustino Manyanda Masele.

Mheshimiwa Augustino Manyanda Masele tunakupa dakika tatu za kujieleza, halafu tutakuwa na maswali matatu kama yapo, karibu.

No, I forgot I suppose to call you in english, it is okay. (Laughter)

Okey, Honourable Augustino Manyanda Masele we are giving you three minutes to explain yourself on why you have decided to stand for this seat, then, if there are questions will be three.

HON. AUGUSTINO M. MASELE: *Thank you Honourable Madam Speaker, Honourable Acting Head of the Government business in the House, Honourable Acting Leader of the Official Opposition in the House, Honourable Members of the Parliament who are here today.*

Nakala ya Mtandao (Online Document)

My name is Augustino Manyanda Masele a Member of Parliament for the Mbogwe Constituent.

Honourable Madam Speaker, may I with your permission take this opportunity to kindly request each and every Member of the Parliament who is here today and eligible to vote for me so that I can represent this House to the SADC - Parliamentary Forum.

Honourable Madam Speaker, SADC-Parliamentary Forum was established in 1997 under Article 9(2) of the SADC Treaty by the Summit of Heads of States and Governments of the SADC members.

Honourable Madam Speaker, SADC-Parliamentary Forum focuses on four key areas of intervention, which are Good Governance and Democracy, Human Rights, Parliamentary Capacity Development, Resource Management for Sustainable SADC-PF.

Honourable Madam Speaker, for that matter if I am given this opportunity I can deliver, I can be one of the members who will contribute to furtherance of the SADC endeavor. So...

SPEAKER: Actually your three minutes were over.

HON. AUGUSTINO M. MASELE: Madam Speaker, minutes are over?

So kindly Madam Speaker may I take this opportunity once again to kindly request my dear colleagues to vote for me so that I can...

SPEAKER: Okay, we have the opportunity to ask three questions if there any?

HON. AUGUSTINO M. MASELE: Madam Speaker, okay. Thank you.

SPEAKER: Honourable Khalifa.

HON. KHALIFA SULEIMAN KHALIFA: Thank you Madam Speaker.

Mr. candidate you have just heard this morning that Tanzania/Malawi diplomatic relation is deteriorating. Would you agree if you are proposed to be one of the members of the mediation team?

SPEAKER: Honourable Masele, is such a tough question.

HON. AUGUSTINO M. MASELE: Madam Speaker, thank you Honourable Khalifa for your good question.

Madam Speaker, as we all know that there are four principles in the SADC Treaty which govern the SADC establishment. One of it is the resolution of...

HON. MEMBER: Say yes.

HON. AUGUSTINO M. MASELE: Madame Speaker, okay, yes sir. (Laughters/Applauses)

SPEAKER: Have you finished answering this question?

MHE. AUGUSTINO M. MASELE: Madam Speaker, Honourable Khalifa to repeat the question. may be I might ask

Nakala ya Mtandao (Online Document)

HON. KHALIFA SULEIMAN KHALIFA: *I am a teacher so I just wanted yes or no question. My question was this, as you just heard this morning that Tanzania/Malawi diplomatic relation is now deteriorating...*

SPEAKER: *Let us have order, I didn't ask you to repeat so how could you just stand and start saying it. So we go to the next question, Honourable Leticia.*

HON. LETICIA M. NYERERE: *Thank you so much honorable Speaker for giving me an opportunity to ask the candidate one question.*

Honorable Masele your contesting for SADC-PF representation, in case we vote for you what are the crucial women issues that you are going to address at the SADC-PF?

HON. AUGUSTINO M. MASELE: *Thank you Honorable Leticia for the good question.*

First of all, I will make sure that the principles of human rights and gender equality are put into consideration. (Applause)

Honorable Speaker, so I will make sure the fifty-fifty principle is taking into considerations, so that women are given opportunity in decision making. (Applause)

HON. DEOGRATIAS A. NTUKAMAZINA: *Thank you Madam Speaker, one question for you Honorable Masele.*

Regional Economic Communities such as SADC are supposed to be pillars of African integration. Is this what you believe is their mission, and if so, what should they do to achieve this mission?

HON. AUGUSTINO M. MASELE: *Thank you Honorable Deogratias Ntukamazina. These Regional Integration Communities are focusing on poverty eradication to the common people.*

So in case I am elected to represent this parliament in SADC Parliamentary Forum I will make sure that the interest of Tanzania towards the issue of integration and economic development is given more emphasis. Thank you. (Applauses)

SPEAKER: *The three questions are over. We give you the last opportunity to ask for votes.*

HON. AUGUSTINO M. MASELE: *Honorable Madam Speaker, dear members of Parliament who are the main determinant of this business relay, may I take this opportunity to kindly request you to vote for me so that I can represent this house to the SADC Parliamentary Forum. I am sure I am capable and I will make a reputable candidate to the SADC-PF. So give me your yes vote, thank you. (Applauses)*

SPEAKER: *Thank you very much Mr. Augustino Manyanda Masele.*

Now can Dr. Goodluck Joseph Medeye called in. (Applauses)

Honorable Goodluck Joseph Ole-Medeye we are giving you three minutes to explain yourself as to why you have decided to contest this position and thereafter we will ask you three question if there is any.

HON. DR. GOODLUCK J. OLE-MEDEYE: *Madame Speaker, thank you so much.*

Nakala ya Mtandao (Online Document)

SPEAKER: Use the microphone please.

HON. DR. GOODLUCK J. OLE-MEDEYE: Madam Speaker, the Acting Leader of the Government business in this house, Acting Leader of the Opposition in the house, Honorable Ministers, Members of Parliament, ladies and gentleman.

First of all allow me to renew my sincere appreciation to members of this house for the honor they accorded me on the 18th of November, 2010 when they elected me to represent the Parliament of Tanzania in the SADC Parliamentary Forum, I thank you so much indeed for that honor.

Madam Speaker, the reason I am seeking this position is in the first place I have been there before and therefore I know the business that the SADC-PF transacts to. I know the challenges that the forum is facing and I would like to contribute towards tackling such challenges.

Madam Speaker, I wouldn't like to take much of the members time, they all know me I am Goodluck Joseph Ole-Medeye, I have the capacity, given the opportunity to effectly represent this house and Tanzania at large at the SADC Parliamentary Forum and for that reason I appeal to all of you to vote for me, please when you get onto the ballot paper just tick, get the "ndiyo vote" for Doctor Goodluck Joseph Ole-Medeye. I thank you so much all of you.

SPEAKER: Okay, the first question Honorable Susan Lyimo.

HON. SUSAN J. LYIMO: Madam Speaker, thank you very much.

Honorable Medeye there has been a long discussions and proposals to transform SADC-PF into Regional Parliament with a law making powers and this has taken so long. Do you think there is a need of this transformation and if yes why and if not why?

HON. DR. GOODLUCK J. OLE-MEDEYE: Madam Speaker, thank you that is a very good question because I consider the current status of the SADC as a weakness and therefore we need to address that weakness.

It is very important that we have SADC-PF transformed in a full-fledged parliament. Why? Because at the moment SADC-PF next recommendations it adopts resolutions and recommend them to the summit for consideration, it doesn't make laws, we want to make laws for integration of SADC and social, economic and political development of the region.

HON. DR. MARY M. MWANJELWA: Madam Speaker, I thank you for having an eye on me.

Mr. Candidate as you have just mentioned that you have been a member of SADC-PF before hence you all the challenges facing the organization. Can you just mention few of them and comment on how you would contribute to counter it? Thank you.

HON. DR. GOODLUCK J. OLE-MEDEYE: Madam Speaker, thank you that is also one of the best questions I would ever have.

Madam speaker, yes I know most of the challenge, one of them is just the question that the Honorable Susan Lyimo had just asked and this is the second one and which I consider to be pertinently, very important and is the sustainability of SADC-PF.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Madam Speaker, SADC-PF is donor dependent, we need to get out of that position, to be effective we must have a sustainable source of income and that is one of the issues that I would work with my colleagues to address that challenge and ensure that the future SADC Parliament is self-sustaining, self-dependent. Thank you.

HON. ENG. MOHAMED HABIB JUMA MNYAA: *Madam Speaker, thank you.*

Madam Speaker, while in SADC-PF we still have we are facing one challenge that the language which is used there is English but also they do use Portuguese language, also we do use French language and if you see the countries which are representing SADC-PF very few, only two is Mozambique and Angola they are using Portuguese but they are represented and Tanzania, I mean that SADC group, some parts of Congo they use Swahili language, Tanzania we use Swahili language, Malawi they understand somehow, Zambia they understand somehow but still we don't use Kiswahili language. Will you be among the group to join how can we convince the situation there in order that Swahili will be also used in that?

HON. DR. GOODLUCK J. OLE-MEDEYE: *Madam Speaker, thank you. I think the Honorable Mnyaa for his question.*

Madam speaker, we should acknowledge that Kiswahili to us is a resource and we must develop that resource and to achieve that and to create employment for Tanzanians who will be interpreters as well as translators for the SADC Parliament we need to work together members of the SADC Parliament from Tanzania and other Swahili speaking countries to move a motion and particularly at the time of transformation of the SADC-PF into a full flagged Parliament to have Swahili as one of the lingua franca of the future Parliamentary SADC. (Applauses)

SPEAKER: *Thank you, your three questions have been exhausted now I think you have the last chance to ask for votes.*

HON. DR. GOODLUCK J. OLE-MEDEYE: *Madam Speaker, thank you very much. I sincerely thank you, I thank all members of Parliament and the Secretariat for paying attention to me as I spoke and answers and questions and at this point I kindly ask all of you to vote for me and I assure you I will be a very effective representative of this house and Tanzania. Thank you very much.*

SPEAKER: *Thank you very much Mr. Ole Medeye take your place now. Msimamizi wa uchaguzi do you have something?*

DKT. THOMAS D. KASHILILAH – KATIBU WA BUNGE: *Mheshimiwa Spika, tunafanya zoezi la kupiga kura naomba nirejee tena utaratibu wa kupiga kura.*

Kila mjumbe atapewa karatasi moja ya kupiga kura, unapaswa unapiga kura moja ya vema mbele ya jina la mgombea ambaye ni Mheshimiwa Augustino Manyanda Masele na Mheshimiwa Dkt. Goodluck Joseph Ole-Medeye. Karatasi za kura zitagawanywa hapo mlipo.

Tunaomba msisogee kupiga kura mpaka Spika atakapoelekeza utaratibu wa namna ya kuja kutumbukiza karatasi ya kura. Kwa kuwa zoezi lile sasa linaweza kuwa lina tatizo baadaye, tunaomba sasa kura zigawanywe, karatasi za kura, mstari mmoja baada ya mwingine. Tunaomba basi mchangamke na zoezi hilo la kugawa karatasi za kura.

Nakala ya Mtandao (Online Document)

(Hapa karatasi za kura ziligawiwa)

SPIKA: Mnagawa karatasi moja kwa mtu mmoja, unampa mtu mmoja mmoja siyo wagawane wenyewe, unampa mtu mmoja mmoja. Ongezeni speed, anayebadilisha karatasi mnambadilishia ile na kumpa nyingine. Mtu aliyeharibu anaweza kubadilishiwa. Kila mtu amepata karatasi?

Sasa tunakuja kwa mistari. Mistari wa kwanza huu na mistari wa kwanza huku. Tunaanza na *block* hii ni *block* ya kwanza huku *right and left* mpaka wamalize. Zile karatasi kila mtu ataweka yake moja, asimugize mtu.

Tunaingia *block* za pili, naomba mkitulia tu tutafanya kazi kwa urahisi, maneno nayo yamekuwa kama sehemu ya uharibifu wa mazingira.

Seriously naomba maneno punguzeni, Mheshimiwa Waziri wa Miundombinu aah, kakae kwako. Jamani *order*.

Naomba Waheshimiwa muondoke, wanaopiga kura wanaondoka siyo mnabakia mnasimama.

Jamani maneno ya nini? *I mean* wote mmeshafika hapa mbele, sasa tukae tutulie. *Honorable Augustino Manyanda Masele can you have somebody to represent you in the counting or you can go yourself if you wish to?*

HON. AUGUSTINO M. MASELE: *I will go myself. (Applauses)*

SPEAKER: *Honorable Dr. Goodluck Ole-Medeye.*

HON. GOODLUCK OLE-MEDEYE: *Thank you Madam I have nominated the Honorable Aliko Nikusuma Kibona to represent me.*

SPEAKER: *Okay, Honorable Kibona.*

So you come in front, so that Masele yourself can come in front so that you can go with the boxes.

Mnaruhusiwa kufanya *groupings* sasa hatuna matatizo, mnaruhusiwa ku-conspire au ku-group basi tena. Naomba ipigwe kengele.

(Hapa kengele ilipigwa ili kuwaita Wabunge walokuwa nje ya Ukumbi)

SPIKA: Naona watu wamekwenda mbali.

Kwa hiyo, kwanza niwashukuru sana kwa uvumilivu ambao mmeuonyesha na utulivu ambao umeuonyesha, kwa hiyo nawashukuru sana naomba nifanye kazi ya kutangaza matokeo ya kura.

Kwanza kabisa tuanze na ile nafasi ya kwanza ya mwakilishi kwenye Chuo cha Kumbukumbu ya Mwalimu Nyerere (*The Mwalimu Nyerere Memorial Academy*), waliopiga kura waliokuwa 219, idadi ya kura zilizoharibika ni tatu. *Definition* ya kuharibika sijui sasa. Kwa hiyo,

Nakala ya Mtandao (Online Document)

matokeo ni kama ifuatavyo, waliokuwa wamegombea walikuwa wawili, Mheshimiwa Dkt. Terezya Huvisa na Mheshimiwa Mussa Haji Kombo, matokeo ni kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Mussa Haji Kombo, amepata kura 74, Mheshimiwa Dkt. Terezya Luhoga Huvisa amepata kura 142. (Makofi)

Kwa hiyo, namtangaza Dkt. Terezya Luhoga Huvisa kama ndiye mwakilishi wetu wa chuo hicho. (Makofi)

Nafasi ya pili ilikuwa na wagombea wawili Mheshimiwa Augustino Manyanda Masele na Mheshimiwa Dkt. Goodluck Ole-Medeye. Kura zilizopigwa katika kipindi hiki zilikuwa 222, bado kura tatu ziliharibika. Matokeo ni kama yafuatavyo:-

Mheshimiwa Augustino Manyanda Masele amepata kura 92, Mheshimiwa Goodluck Ole-Medeye amepata kura 127. (Makofi)

Kwa hiyo ninafurahi kumtangaza Mheshimiwa Dkt. Goodluck Ole-Medeye kwamba ndiye mwakilishi wetu katika Bunge la SADC. (Makofi)

Kwa hiyo, wale waliokwenda kule wamesaini, kukubaliana na matokeo ya uchaguzi huo. Baada ya kusema hivyo tunamuita Mheshimiwa Mussa Kombo kusema kitu na baadaye Mheshimiwa Dkt. Terezya Huvisa.

MHE. MUSSA HAJI KOMBO: Mheshimiwa Spika, nakushukuru wewe binafsi, Wabunge wenzangu, halafu nashukuru sana Mheshimiwa Spika tulipokuwa ndani ya Bunge la Katiba tulikuwa tukihangaishana sana, kura ya wazi, kura ya siri leo imeona faida ya kura ya siri. (Makofi/Kicheko)

SPIKA: Naomba ni dakika tatu eeh.

MHE. MUSSA HAJI KOMBO: Mheshimiwa Spika, naomba sana wenzangu tuondokane na utumwa wa kileo, kura zetu zote kwa lugha rahisi UKAWA tulikuwa 51, lakini wale ambao walikuwa na akili zao timamu 23 kutoka CCM wamenipa kura nakushukuruni sana twende.....

MHE. SOPHIA M. SIMBA: Wacha kutukana.

MHE. MUSSA HAJI KOMBO: Mheshimiwa Spika, ahsante sana. (Makofi)

SPIKA: *Actually, slavery* kwa maana ya slavery hapa wote na wenyewe hawa slavery basi yamekwisha.

Mheshimiwa Dkt. Terezya Luhoga Huvisa.

MHE. DKT. TEREZYA L. HUvisa: Mheshimiwa Spika, Waheshimiwa viongozi wa Serikali, Waheshimiwa viongozi wa Kambi Rasmi ya Upinzani, Waheshimiwa Wabunge, napenda kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa mafanikio aliyonijalia hasa siku hii ya leo, lakini vilevile niwashukuru Waheshimiwa Wabunge wote kwa kuniadini. Hata wale ambao hawakunipa kura ninaamini wametumia demokrasia iliyo sahihi, kwa hiyo nasema wote ahsanteni sana, ninaahidi kufanya kazi kwa bidii na kwa moyo kwa dhati kabisa.

Mheshimiwa Spika, nasema kile chuo kinaathari ya mabadiliko ya tabia ya nchi, nilishawahi kukitembelea wakati niko Waziri, maeneo chepechepe na oevu yamezama. (Makofi)

Nakala ya Mtandao (Online Document)

Kwa hiyo, nitafuatilia fedha nilizokuwa nimeziomba kutoka *Global Environment Facility* kuhakikisha kile chuo kinazama kwa sababu elimu haiwezi kuendelea wakati chuo kinazama, ahsante sana. (Makofi)

SPIKA: Kwa hiyo utahakikisha kwamba hakizami au?

MHE. DKT. TEREZYA L. HUVISA: Nitahakikisha kwamba zile fedha tulizoziomba kutoka *Global Environment Facility* zinafika kule kwa wakati ili ule ukuta ule uanze kujengwa na chuo kiweze kuendelea, ahsante. (Makofi)

SPIKA: Mheshimiwa Augustino Manyanda Masele.

MHE. AUGUSTINO M. MASELE: *Honorable Madam Speaker, may I take this opportunity once again to thank everybody for his/her democratic right. I would like to thank everybody and I hope to work with everybody in the near future. Thank you. (Applauses)*

SPEAKER: *Thank you very much, and I call upon Dr. Goodluck Ole-Medeye.*

HON. DR. GOODLUCK J. OLE-MEDEYE: *Honorable Madam Speaker, Honorable I mean the Leader of the Government business in the house, Acting Leader of the Opposition...*

HON. MEMBER: *Official opposition.*

HON. DR. GOODLUCK J. OLE-MEDEYE: *Official opposition, thank you for the correction.*

Your Excellences honorable Members of Parliament, I wish to thank everyone of you for the votes that you really, I mean give me. You have given me a challenge to serve you, to serve Tanzania, to serve SADC, and once again I want to reiterate that I would work very diligently in collaboration with my colleagues, who are already serving in the SADC-PF and of course through you I will be gathering your opinion before going to any meeting and therefore I go there very strong because I represent the opinion of my electorate. (Applauses)

Madam Speaker, on that I wish to thank all of you and am I congratulate the Honorable Masele for choosing to stand to contest this position because he exercise the democratic right and am sure he had the will to serve Tanzania and SADC. I thank very much Madam Speaker. Thank you all of you. (Applauses)

SPIKA: *Thank you very much.*

Waheshimiwa Wabunge, mimi nashukuru kwa kazi ya leo tumemaliza bado kazi ya kesho, naomba kampeni ziwe *amicably* siyo kampeni namna nyingine, ziwe kampeni za kawaida, mnawajua wote hawa hakuna sababu ya kusumbuana ninyi waachieni ukumbi kesho watakuja kuomba kura.

Waheshimiwa Wabunge, baada ya kusema hivyo kumekuwa na maombi ama na hoja nyingi nadhani tumefanyia kazi, tumezifanyia kazi.

Kwa hiyo, baada ya kusema hivyo nahirisha shughuli za Bunge mpaka kesho saa tatu asubuhi.

*(Saa 6.00 mchana Bunge liliahirishwa hadi siku ya Jumatano,
Tarehe 11 Juni, 2014 Saa Tatu Asubuhi)*

Nakala ya Mtandao (Online Document)